

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Lengyel Község Önkormányzata

Lengyel, 2013. június 22.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	6
Célok	7
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	8
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	8
2. Stratégiai környezet bemutatása	9
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	10
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	19
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	24
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	25
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	27
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	28
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	28
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	30
1. A HEP IT részletei.....	30
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	30
A beavatkozások megvalósítói.....	31
Jövőképünk.....	32
Az intézkedési területek részletes kifejtése.....	32
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	45
3. Megvalósítás.....	50
A megvalósítás előkészítése	50
A megvalósítás folyamata.....	50
Monitoring és visszacsatolás	52
Nyilvánosság	52
Érvényesülés, módosítás	53
4. Elfogadás módja és dátuma	54

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Lengyel Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Lengyel története

A község területén az emberi település nyomai az újabb kőkorszakba vezetnek vissza. Ezt igazolják a Wosinsky Mór által vezetett ásatások, amit „Lengyeli Kultúra” néven ismert meg a világ. Lengyel, mint Tolna megyei település legkorábban, 1308-ban említődik. „A honfoglaló magyarok hamar megtelepülnek termékeny határában. A későbbi századok folyamán kelta földvárát az Árpád-házi, majd az Anjou-királyok jelentékenyen megerősítették.”

A község területén a török hódoltság végéig éltek magyarok, számuk egyre kevesebb lett. Az 1583. évi adóösszeírás idején 16 adózót írtak össze. A török kivonulása után az elpusztult helyek sorában szerepelt. Az 1715. évi összeíráskor egyetlen lelket sem találtak a község területén. A XVIII. század első felében újra benépesül. Báró Amadé családjából Németországból Fulda környékéről hozott telepeseket. Az 1733. évi összeíráskor 333 főt írtak össze. Az első népszámlálás idején (1784-ben) már 85 családot, összesen 495 főt írtak össze a településen.

Lengyel községhez tartozó földterületet 1799-ben az Amadé bárótól, gróf Apponyi Antal György vásárolta meg. Ettől az időtől kezdve jelentős fejlődésnek indult a község. Az Apponyiak virágzó gazdaságot hoztak létre. Nagyon sok létesítmény épült. (főúri kastély, tégláégető, pincészet, gőzfürdő, templom, kertészet és még sok más gazdasági épület is.)

1900-ban volt a község a legnépesebb, ekkor 917 lakója volt. Gróf Apponyi Sándor lengyeli kegyúr, nemcsak a gazdaságára, hanem a községre is nagy gondot fordított. Orvost alkalmazott a községben, patika létesült, új iskola épült, magán óvoda nyílt. Sok gazdasági szakember és iparos telepedett le a községben.

Az Apponyi család 1930-ban kihalt. A lengyeli uradalom teljes felszerelésével, a kastély teljes berendezésével a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonába került. Alapítványi uradalomként működött 1945-ig, amikor a földreform során a földet kiosztották.

1945-ig a község lakossága csaknem teljes mértékben németajkú volt. Ekkor 53 bukovinai székely családot telepítettek a községbe. 1946-47-ben 77 német ajkú családot telepítettek ki Németországba. Ma a község lakossága etnikai szempontból vegyes képet mutat élnek itt magyarok, székelyek, németek (svábok), romák (cigányok).

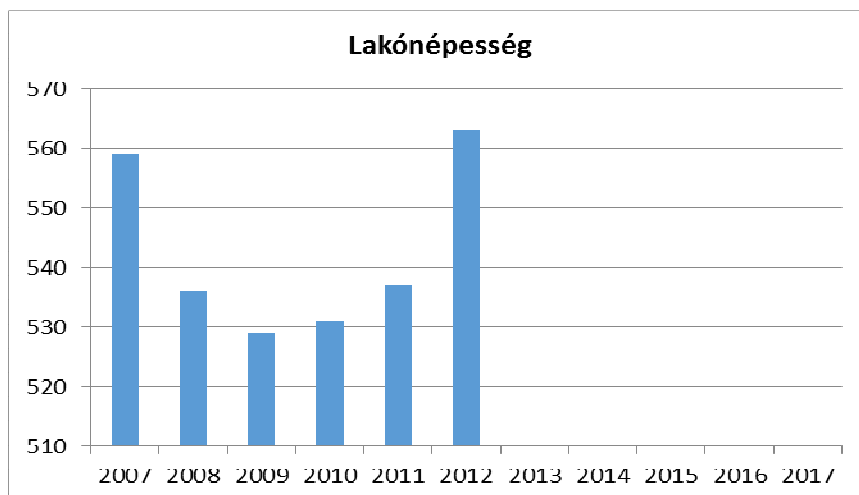
¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

A település földrajzi elhelyezkedése:

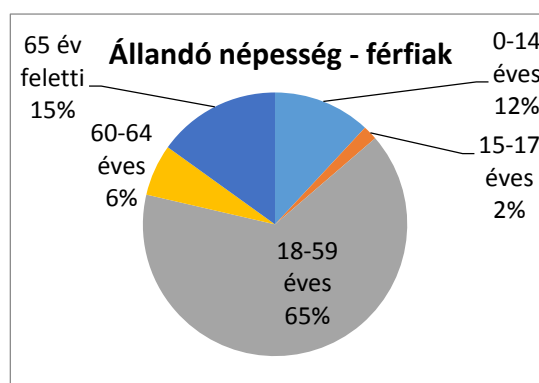
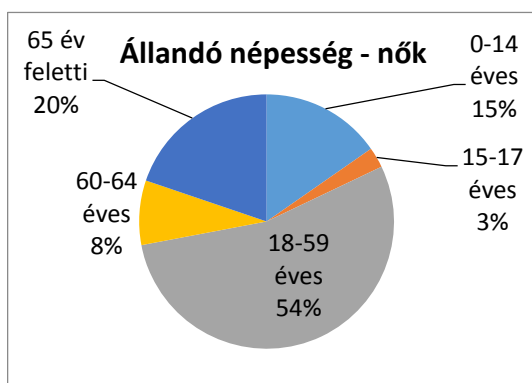
Lengyel, a Tolnai-dombvidék legmagasabb pontján fekszik. A Lengyelbe igyekvő minden irányból emelkedő úton jut el a községbe. A község tengerszint feletti magassága 275 méter. Lengyel, megközelíthető a Bonyhád- Majos Kurd közötti számozatlan közlekedési úton, Aparhanton és Kisvejkén át. Elérhető még a Siófok Szekszárd közötti 65-ös számú közlekedési úton, Tevelről Závod és Kisvejkén át, valamint a Baranya megyei Szárász község felől. A legközelebbi vasútállomás Kurd, amely 11 km-re van. Lengyel községet autóbuszjáratok kötik össze Szekszárd, Bonyhád és Dombóvár városokkal. A település utcái többnyire lankásak és igen változatos vezetésűek a domborzati viszonyok miatt. A település képe igen változatos, egymást váltogatják a különböző építészeti stílusok, a tornácos parasztházak és a modern családi házak. A porták rendezettsége is igen eltérő, a lakók igénye és anyagi helyzetétől függően változik. A falu utcái rendezettek, a vízvezetés megoldott, a zöldterületek kaszálásáról az önkormányzat gondoskodik.

Demográfiai adatok ma:

A település lakónépessége 2012-ben 563 fő volt. Ebből 278 nő és 259 férfi élt a faluban. A településen élők legnagyobb arányát mindkét nem esetében a 18-65 év közötti aktív lakosság teszi ki. Sajnos az adattáblákból nem látható, hogy ezekből a személyekből iskolai és munkahelyi lehetőségek miatt életvitelszerűen hányan nem tartózkodnak a településen. Ezekről az Önkormányzat sem rendelkezik pontos adatokkal.

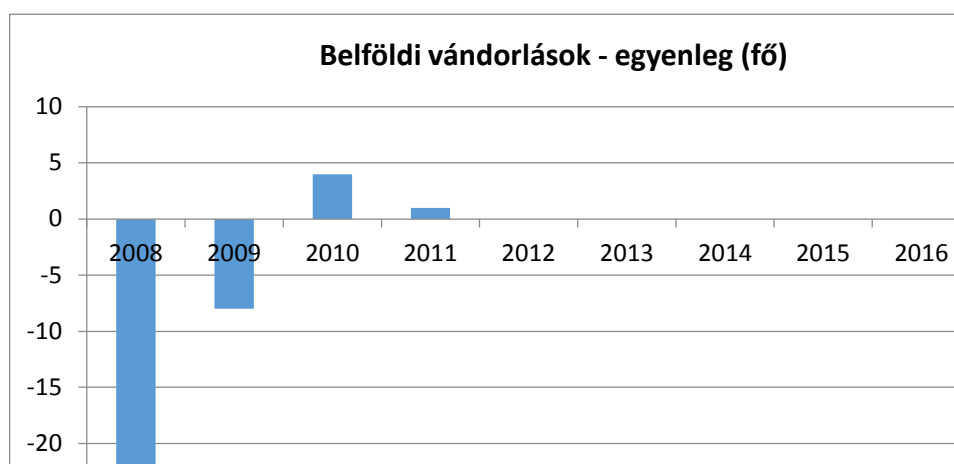
A 2011. évi statisztikai adatok alapján a népesség nemenkénti megoszlásának alakulása a következő diagramokon látható. A nemek közötti eltérésnél megállapítható, hogy a legfiatalabb (0-14 éves) korú és a legidősebb (60 év feletti) korosztálynál a nők többségben vannak. Ezeket a korosztályokat (gyerekek és idősek) az esélyegyenlőség szempontjából így több szempont alapján is célszerű az esélyegyenlőségi programban figyelembe venni.

Öregedési index változása 2001-2012-ig:

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	140	107	130,8%
2008	95	63	150,8%
2009	92	61	150,8%
2010	97	66	147,0%
2011	96	75	128,0%
2012	72	78	92,3%

Az öregedési index táblázatából is jól látható, hogy a 2001-2010-ig tartó időszakban a településre az előregedés volt jellemző. 2012-re a lakosság öregedése lényegesen lelassult, mely nagymértékben köszönhető a növekvő születés számnak.

A település lakossága viszonylag állandó összetételű. A vizsgált időszakban 2008-ban volt egy nagyobb elvándorlási hullám, ami VM DASzK SZAKKÉPZŐ ISKOLA Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium történet változásoknak és az általános iskola bezárásának volt köszönhető. A 2010-es évtől a településen kismértékű letelepedés indult meg.

Mezőgazdaság, ipar és szolgáltatások napjainkban

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek megszűnése után a földek magánszemélyek kezébe kerültek. Az új tulajdonosok szinte kivétel nélkül megműveltetik, vagy saját maguk művelik meg a földterületeiket. Nagy területekre telepítettek gyümölcsösöket is. A legelterjedtebb gyümölcsök: a szőlő, sárgabarack és az alma különböző fajtái. A mezőgazdaságban a leggyakoribb növény a kukorica és a búza. A szezonális munkában nagyon sok munkanélküli vállal munkát.

Lengyel összterülete: 4828 ha, ebből szántó 678 ha, gyümölcsös 10 ha, szőlő 104 ha, gyepek 192 ha, erdő 856 ha, mezőgazdasági terület 984 ha, termőterület 1840 ha, művelés alól kivett terület 164 ha. Sok háznál tartanak még ma is állatokat: főleg sertést, szarvasmarhát és baromfit.

Lengyelen szinte semmiféle ipari tevékenység nincs. Községünkben egy központi fűtészerező, egy áru fuvarozó és mezőgazdaságra épülő vállalkozások vannak.

Településünkön 3 vegyesbolt, 2 italbolt és Takarékszövetkezet található.

Körzeti orvosi rendelőkben minden másnap van orvosi ellátás, és a legszükségesebb gyógyszerek helyben is megvásárolhatók. Havi egy alkalommal gyermekorvosi rendelés is van a településen. A körzeti védőnő hetente egyszer tart fogadóórát helyben és rendszeresen ellenőrzi az óvodában a gyerekeket.

A postahivatal napi 6 órában szolgálja ki az ügyfeleket.

A Faluház heti 6 nap nyitva található. Itt kapott helyett a könyvtár, az eMagyarországpont is.

Infrastruktúra

A vezetékes víz teljesen kiépített. A község lakosságának ivóvízzel való ellátását a Nagyvejkén létesített vízmű rendszer biztosítja.

Áramszolgáltatás a községben 100%-os.

A lakosság kb. 60%-a vezetékes gázt használ.

A szennyvíz elvezető rendszer teljesen kiépült és a rácsatlakozások száma 85 %-os.

Kábeltévé hálózatba a lakások 52%-a van bekapcsolva és a legtöbb családnál van vezetékes telefon is. Mobil telefon is a háztartások nagy részénél található, de sajnos a térerő lefedettséggel mindegyik szolgáltatónál gondok vannak.

A község úthálózatának 98%-a szilárd burkolatú.

A kommunális adó mértéke 4000,- Ft/év/ család. A hulladék elszállítását a BONYCOM Kft. végzi az Önkormányzattal kötött szerződés alapján, heti egy alkalommal.

Szabadidős lehetőségek

1961-ben alakult meg községünkben a szövő-szakkör, mely akkor pamutszövést tanított az érdeklődőknek, 1972 óta gyapjúszövással foglalkoznak. Sok, zsűri által értékelt és díjazott szőnyeg készült el ennek a szakkörnek a keretein belül. Emellett 2004 óta a heti rendszerességgel kézműves foglalkozások vannak. A kézműves foglalkozások a Lengyel Jövőjéért Egyesület támogatásával kerülnek megvalósításra, megszervezésüket és lebonyolításukat Milleiné Kelemen Csilla közművelődési asszisztens végzi. A kézműves foglalkozásokon főleg gyerekek vesznek részt, minden héten mást készítenek. A résztvevők számára a legérdekesebb foglalkozások: gyöngyfűzésből, gipszöntésből, varrásból, fonalas munkákból, papírhajtogatásból, tojásdíszítésből és a nemezelésből voltak.

A községben két hagyományőrző csoport működik, székely és német. Mind a kettő az éneklés hagyományainak megőrzését végzi. A fiatalok és idősek minden héten egy alkalommal összegyűlnek, és hagyományos énekeket tanulnak, előadásokra népművelésben öltöznek.

A községben 2004. áprilisa óta működik a Faluháza. Jelenleg heti 6 nap tart nyitva. A fenti lehetőségeken kívül itt kap helyet a Könyvtár és az eMagyarországpont is. Évente 2 alkalommal ingyenes számítógépes oktatást tartanak az érdeklődőknek. Heti rendszerességgel ZUMBA (Kolumbiából származó, könnyen elsajátítható, latin ritmusokra épülő tánc, mely fitnessz program is egyben.) tanfolyam van. Havonta egy délután pedig a helyi irodalmi kör is itt tartja összejöveteleit.

2004 óta helyi nyugdíjas klub is van a településen, ami mára már külön klubhelyiségben tevékenykedik. Nekik köszönhető az itt élők aktív szabadidő eltöltése.

Vallás

A településen élő őslakosok római katolikus vallásúak. Mára sajnos már csak heti 1 alkalommal vannak szent misék és egy püspöki döntésnek köszönhetően a plébánia hivatal is üresen áll. A XX. század végi népeség változásnak köszönhetően mára református egyház közösségi élet is megindult a településen. Ők templom hiányában jelenleg a faluházban és magánházaiknál tartják istentiszteleteiket és hitoktatásaikat.

A település bemutatása során felhasznált adatok Lengyel Község bemutatkozása című 2006-os bemutatkozó kiadvány alapján lettek összeállítva.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékosan él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Lengyel Község Önkormányzat folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a település működtetését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítása áthatja a település valamennyi önkormányzati tevékenységét: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátásában a helyi szintű közpolitika alakításában. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a község lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása. Ezen Helyi Esélyegyenlőségi Intézkedési Tervvel Lengyel Község Önkormányzata kinyilvánítja azon szándékát, mely szerint a településen élő hátrányos helyzetűek részére a lehetőségeihez mérten a legszínvonalasabban biztosítja az esélyegyenlőség érvényesítéséhez szükséges ellátásokat és feladatokat. Az Önkormányzat a település megtartó erejét a helyi esélyegyenlőségi program megalkotásával és használatával is erősíteni kívánja.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Lengyel település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkrimináció-mentességet, a szegregáció-mentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében a szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.v.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Lengyelen nincs az esélyegyenlőségi célcsoportokat – mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők – érintő helyi szabályozás. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat a meglévő szabályozásokból az alábbiak érintik:

Rendeletek:

- Lengyel Községi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzata
- A szociális ellátások helyi szabályozása
- Lengyel Község Szabályozási tervéről és helyi Építési szabályzata
- A védőnői körzet meghatározása
- A gyermekvédelem helyi rendszere
- Első lakáshoz jutók támogatása
- Az orvosi körzet területi beosztásának meghatározása

Határozatok:

- Megállapodás Szociális Alapszolgáltatási Központként működő Gondozási Központ működésére
- A teveli "Árvácska" Családok Átmeneti Otthona társulási megállapodása
- Támogatás Mozgáskorlátozottak Egyesületének bonyhádi tagszervezete részére
- Javaslat szépkorúak jubileumi köszöntésére
- Átfogó értékelés Lengyel Község Önkormányzat családsegítő- és gyermekjóléti feladatainak ellátásáról
- A Bursa Hungarica pályázatok

- A Völgységi Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv és a Völgységi Kistérségi Terv elfogadása
- Társulási megállapodás védőnői feladatok ellátására
- Gyermekjóléti és szociális feladatok ellátására vonatkozó társulási megállapodás

Az esélyegyenlőség érvényesítésére kevés forrás áll az Önkormányzat rendelkezésére. A hiányos adatok minden területen jelentkeznek, ezért az érintett célcsoportokról fontos a folyamatos adatgyűjtés és elemzés.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Lengyel Község Önkormányzata az elmúlt években több pályázatot nyert helyi infrastruktúra fejlesztésére és helyi programok lebonyolítására.

A település jelenleg érvényes koncepciói a következők:

- Költségvetési koncepció 2014
- Településfejlesztési koncepció
- Lengyel község településrendezési terve

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Völgységi Többcélú Kistérségi Társulás 21 település összefogásával jött létre. A kistérség apró falvas település, jellemzően 500 fővel vagy kisebb lakosságszámmal. Ennek köszönhető, hogy a helyi Önkormányzatok kötelező feladataikat sok esetben társulási megállapodások keretében látják el. A kistérségi társulás keretében az alábbi közszolgáltatásokat biztosítja:

- Közoktatási szakszolgálati feladatok (fejlesztés, nevelés, logopédia, továbbtanulás, gyógytestnevelés)
- Közoktatási feladatok (bölcsőde, iskolai ellátások)
- Gyermekjóléti alapellátások (gyermekjóléti szolgáltatás)
- Gyermekvédelmi szakellátások (családok átmeneti otthona)

Esélyegyenlőségi szempontból kiemelt jelentőséggel bíró közoktatási intézményi feladatok, a közoktatási szakszolgálati feladatok, továbbá a gyermekjóléti alapellátás majdnem teljes körűen biztosított a kistérségben.

Völgységi Többcélú Kistérségi Társulás Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Tervét 2011-ben fogadták el a társult települések.

A kistérségen belül Lengyel a Teveli mikro térséghez csatlakozott. A társult települések a mikro térségen belül Intézményfenntartó társulást hoztak létre, ami az óvodai és iskolai feladatok ellátására vonatkozott.

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Az esélyegyenlőségi program elkészítéséhez felhasználtuk még az ágazati beszámolók megállapításait, és a helyi szakemberek munkatapasztalatait, valamint figyelembe vettük a készítés során felmerülő problémákat is.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján egyik legsúlyosabb gond a mélyszegénységben élők és romák helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A jövedelmi és vagyoni helyzet igen változatos képet mutat a kis település szerkezetéhez képest. A rossz anyagi helyzet a helyben lévő idénymunkáknak nagyban köszönhető, mert 6-8 hónap alatt kell az egész évi megélhetéshez. A településen az aktív korú lakosságból alig van egy-két család, akik az idénymunka lehetőségét sem használják ki. Az idénymunka problémájának megoldása lehet helyi tároló helyiségek építése és gyümölcsfeldolgozók létesítése. Az új lehetőségek kiaknázásához nagy segítséget jelentenek a Leader+ programok, ezért a helyi akció csoportba Önkormányzatunk is bekapcsolódott.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek, valamint a romák. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását a munkaerő piacról egyrészt az oktatási, képzési idő meghosszabbodása, másrészt az iskola befejezése utáni munkahely keresési idő meghosszabbodása indokolja. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja.

A következő diagramon is jól látható, hogy a településen élő munkanélküliek száma fokozatosan emelkedik. Az emelkedést 2010-ben egy kis visszaesés törte meg, de ez nem hozott hosszantartó változást a munkanélküliek körében. A munkanélküli férfiak a településen folyamatosan nagyobb számban vannak jelen, mint a nők. A munkanélküli nők számában a 2009-2010-es években visszaesés volt látható, melyet egy ugrásszerű növekedés követett. A település vizsgálata során erre a visszaesésre nem sikerült magyarázatot találni.

A törvényi szabályozás változásainak köszönhetően a munkanélküliek közül egyre kevesebben jogosultak álláskeresési járadékra, a 2012-es évben alig kapták meg páran ezt az ellátást.

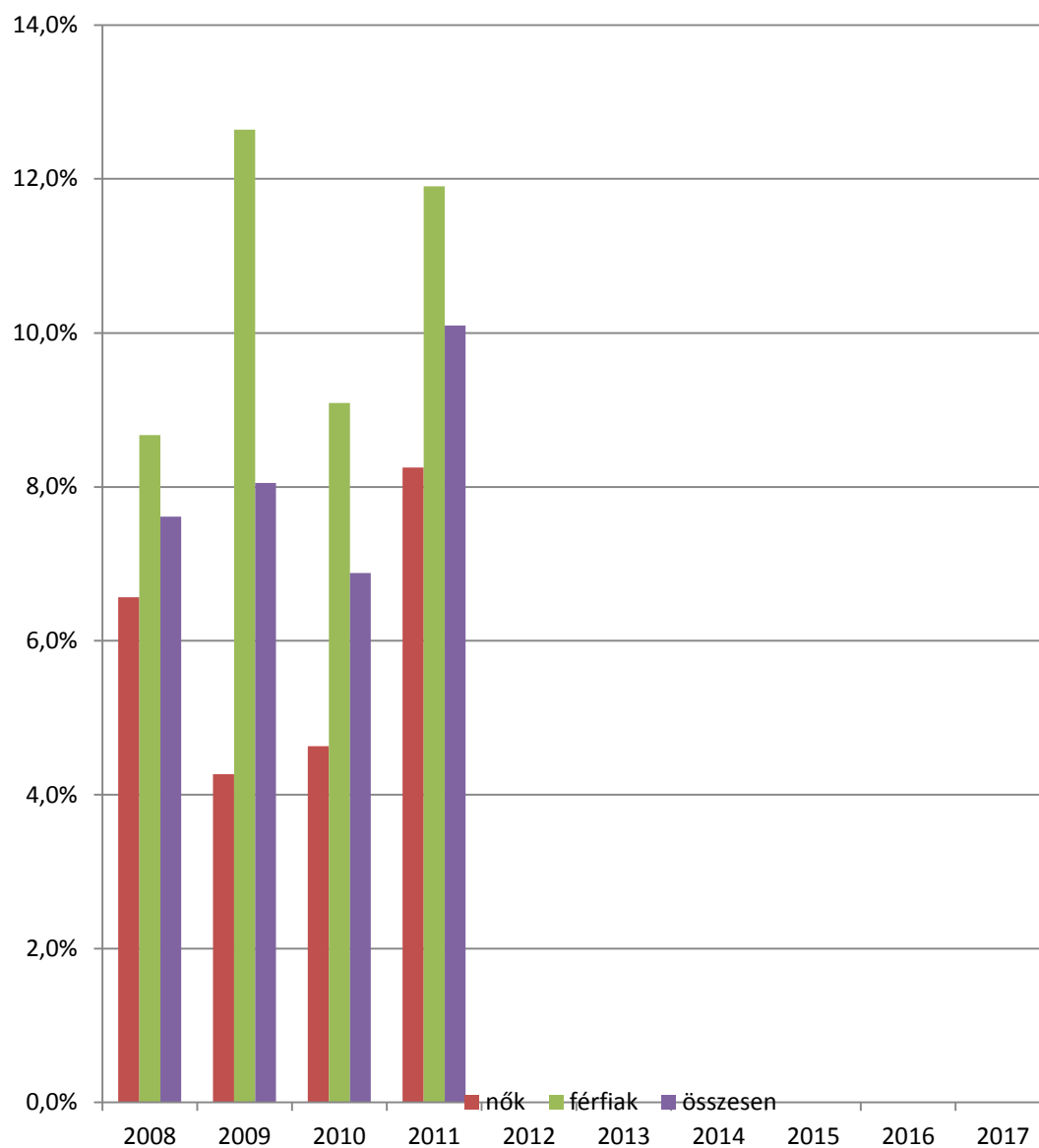
A munkanélküliek iskolai végzettségét vizsgálva megállapítható, hogy a 8 általánosnál alacsonyabb iskolai végzettségűek közül folyamatosan 1-2 fő van jelen az álláskeresők között. A 8 általános iskolai osztályt elvégzettek száma 2008-2012 között 9-12 fő volt, még a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma 2012-ben hirtelen az egy harmadával megnőtt 29 főre.

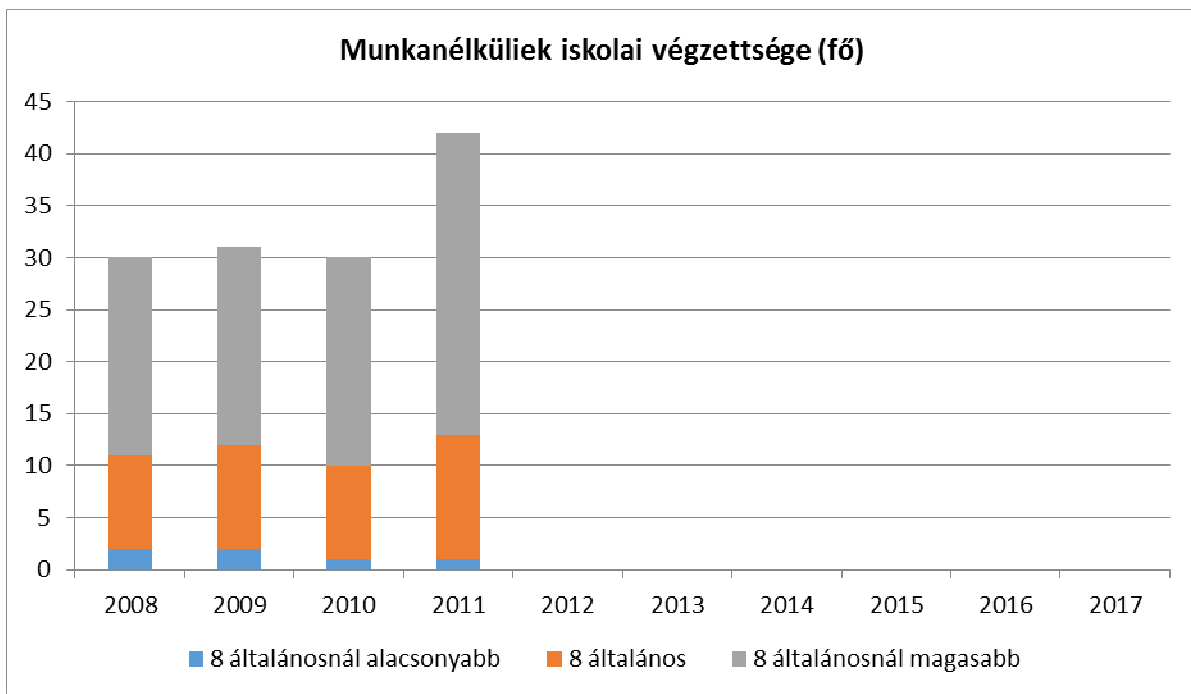
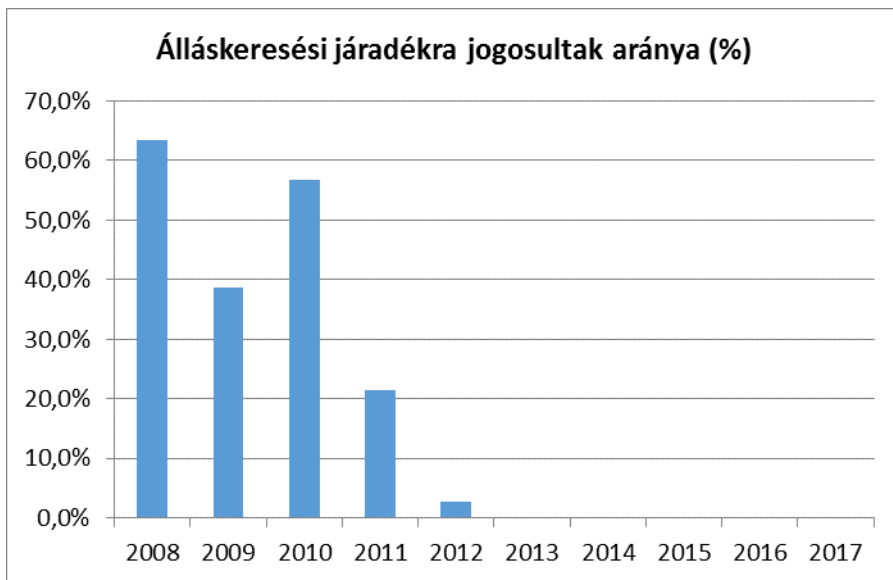
Az Önkormányzatnál dolgozó közfoglalkoztatottak száma 2010-ben 7 fő volt, de a 2011-től érvényes új szabályozások miatt az Önkormányzat már 11 főt alkalmazott. A közfoglalkoztatásban résztvevők száma nem teljes, mert a Gyulaj Zrt. által közfoglalkoztatásban részesülő (évente 6 fő) embereket nem jeleníti meg a lenti táblázat. A közfoglalkoztatásban résztvevő romák aránya az Önkormányzatnál évente 2-4 főt jelent, további 2 roma közfoglalkoztatottat alkalmaz a Gyulaj Zrt. is.

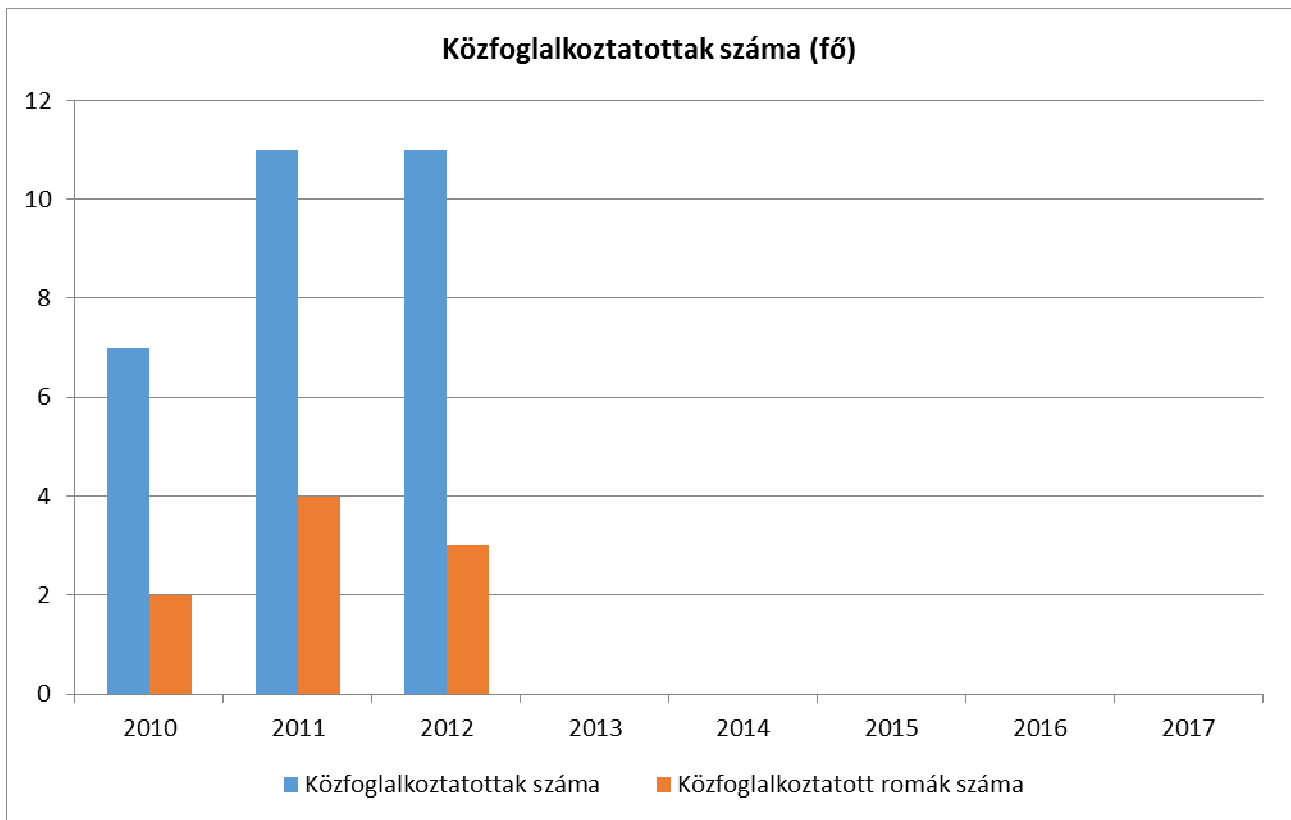
Az ezt következő négy diagramon a munkanélküliek helyzete látható

- az álláskeresők nemek szerint bontásában
- az álláskeresési járadékra jogosultak arányában
- a munkanélküliek iskolai végzettsége szerint bontásban és
- a közfoglalkoztatottak száma szerint.

Álláskeresők aránya

A településen élők a munkába járás szempontjából hátrányos helyzetben vannak, mert az itt élők a városok vonzáskörzetétől távol esnek. A helyzetet nehezíti, hogy a településnek vasút állomása nincsen és a vonatra történő átszállásokhoz a Volán nem mindig tudja a buszjáratokat igazítani. A következő táblázatból látható a városok elérési ideje és a buszjáratok száma. A megyeszékhelyre közlekedő járatoknál a táblázat kitöltése során csak a közvetlen járatokat vettük figyelembe a VOLÁN statisztikai adatai alapján. Az utazási időnél sajnos nem kapunk pontos képet a munkahely és a lakás közötti elérhetőség tekintetében, mert azok a városon belüli utazási időt, már nem veszik figyelembe.

	elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munka- napokon	átlagos utazási idő autóbusszal
Legközelebbi centrum	22	8	40
Megyeszékhely	44	3	70
Főváros	180	0	260

Lengyel területileg a Tolna Megyei Kormányhivatal Bonyhádi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltségéhez tartozik. Az álláskeresőket az első segítséget itt kapják meg. Hátrányosan érinti a település lakosságát, hogy a kirendeltség 22 km-re található a településtől. A munkaügyi központok feladata:

„A munkaügyi központok és kirendeltségek szakemberei nyilvántartásba veszik az álláskeresőket, ellátják egyebek között az álláskeresőket járadékával valamint az álláskereső segélyével kapcsolatos feladatokat. Munkaközvetítést, tanácsadást végeznek, fogadják a munkaerőigényekre vonatkozó bejelentéseket, információt nyújtanak és gondoskodnak a támogatási és szolgáltatási rendszer működtetéséről. A szervezet

munkavállalási tanácsadói ingyenes humánszolgáltatásként segítenek a pályatervezésben és munkakeresésben. A munkaközvetítés mellett álláskeresési technikák oktatásával és személyre szóló tanácsadással is támogatják az álláskeresőket, az új vállalkozások elindítását tervezőket, valamint felzárkóztató képzéseket is szerveznek a hátrányos helyzetű álláskeresőknek.”

(<http://www.kormanyhivatal.hu/hu/szakigazgatasi-szervek/munkaugyi-kozpont>)

A településen működő VM DASzK SZAKKÉPZŐ ISKOLA Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium folyamatosan indít mezőgazdasági képzéseket. Folyamatosan indulnak az aranykalászos gazda, mezőgazdasági erő- és munkagépszerelő és mezőgazdasági vállalkozó képzéseik, de ezeket csak azok tudják jól kihasználni, akiknek a családja mezőgazdasággal foglalkozik családi vállalkozás keretében. 2008-ban a Dél-Dunántúli Regionális Munkaügyi központ megszervezte település mikro térségi környezetében a Sorsfordító-Sorsformáló programot.

„A projekt célja a vidéki, elsősorban elmaradott térségekben a mezőgazdaság technológizálása következtében a munkaerőpiacról kiszorult potenciális munkavállalók foglalkoztatása, a munkaerőpiacra történő visszavezetése. A programba bevont hátrányos helyzetű álláskeresők képzésben és támogatott foglalkoztatásban részesülnek. A képzés révén hozzájutnak a szükséges ismeretekhez és megszerzik a szükséges gyakorlatot ahhoz, hogy hosszú távon képessé váljanak arra, hogy a mezőgazdaságból és a termékek feldolgozásából képesek legyenek biztosítani megélhetésüket, ennek eredményeként nő a megfelelő szakmai és munkaerő-piaci kompetenciákkal rendelkező munkavállalók száma.”

(<http://www.ddrmk.hu/?id=20&subid=0&parent=2>)

A program keretében a résztvevők 1000 órás, gyakorlatorientált képzésben vettek részt, majd támogatott foglalkoztatás keretében szerezhettek munkatapasztalatot. A képzésen 2009-2010-ben 6 fő hátrányos helyzetű álláskereső vett részt Lengyelről, akiknek ez nagy lehetőséget teremtett a további munkavállalás szempontjából.

Az önkormányzatnak saját fenntartású intézményei nincsenek, így jelenleg 2,5 munkavállaló áll alkalmazásban, akik a településen adódó legszükségesebb feladatokat végzik el.

Hátrányos helyzetű megkülönböztetésről az önkormányzatnak nincs tudomása.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt az elmúlt években többször is módosították, melynek előírásait a Képviselő-testület a településen betartja.

Az aktív korúak ellátásának körében megállapított rendelkezésre állási támogatást (RÁT) felváltotta a bérpótló juttatás, amelynek feltételei több helyen is átalakultak. Alapvető módosítás, hogy a bérpótló juttatásra való jogosultságot évente felül kell vizsgálni, míg a rendelkezésre állási támogatást csak két évente. A két felülvizsgálat között eltelt időben minden támogatottnak legalább 30 nap munkaviszonyt kell létesítenie, olyan módon, hogy az igazolható legyen a felülvizsgálatkor.

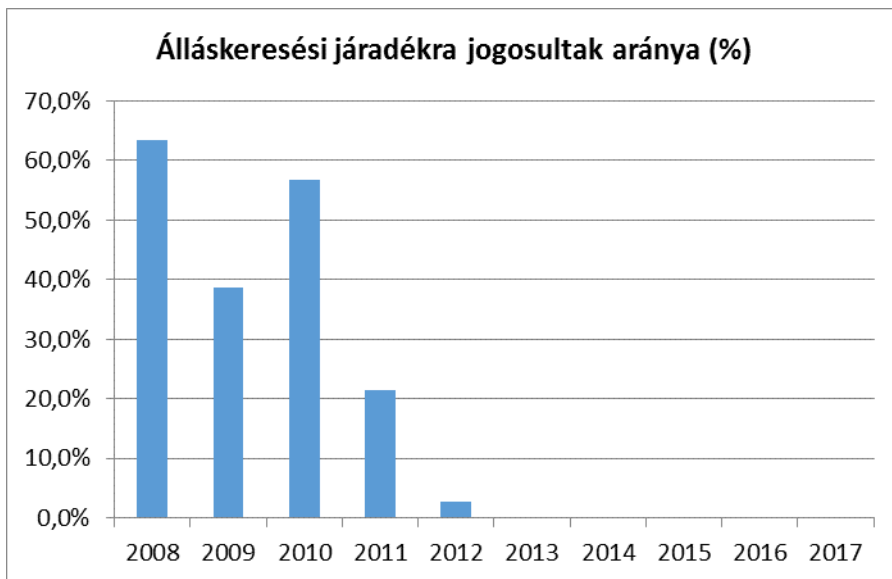
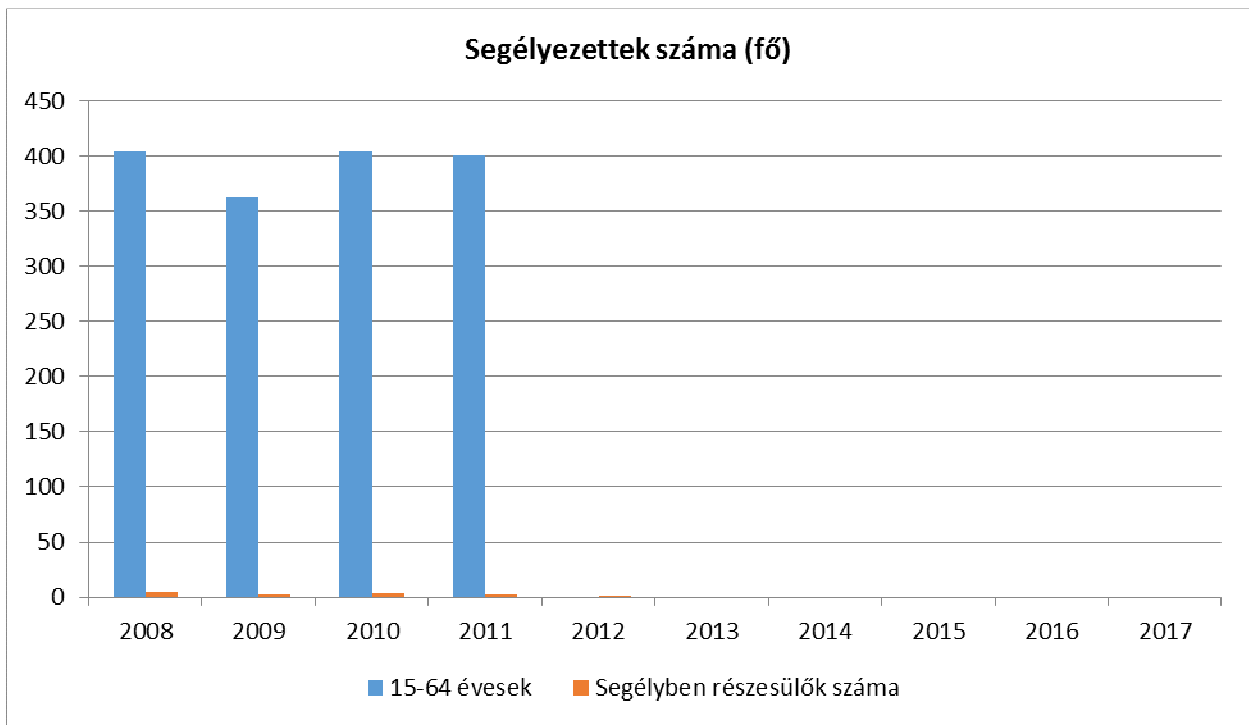
Az önkormányzat lehetőségeihez mérten megpróbálja segíteni a rászoruló családokat. Az adható támogatásokról mindenkit egyformán tájékoztat és bírál el. A közfoglalkoztatás keretében igyekszik minél több embert alkalmazni, hogy a RÁT mindenkinek megjárjon, s legalább ez a minimális jövedelem folyamatos legyen az érintettek részére. Ezzel együtt igyekszik a vállalkozókat is meggyőzni arról, hogy szezonális munkában jelentsék be az ott dolgozókat. A településen ezért nem került a mai napig bevezetésre az iparűzési adó. Az Önkormányzat folyamatosan természetbeni juttatásokkal is igyekszik a családokat segíteni pl.: élelmiszer adományok, ruhaosztás.

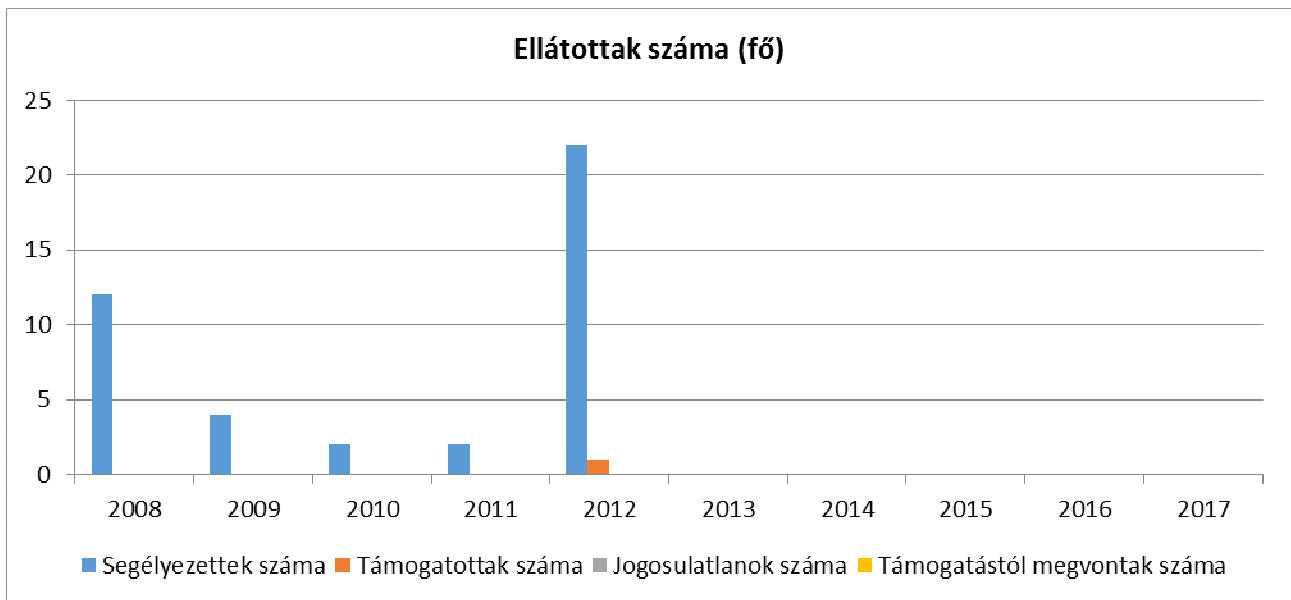
A következő táblázatból jól látható, hogy az Önkormányzat által álláskeresési segély keretében segélyezetttek száma kicsi, évente 1-5 fő, ami állandó aránynak mondható a település aktív korú lakosságához képest.

Az álláskeresési járadékra jogosultak száma 2008 óta évről-évre folyamatosan csökken 2012-ben már csak 1 fő részére folyósították.

Az ellátottak száma című táblázatból láthatjuk, hogy a rendszeres szociális segélyben részesítettek száma (segélyezetttek száma) évente változó. A vizsgált időszakból 2012-ben volt a legmagasabb, ekkor 22 fő részesült belőle. Foglalkoztatás helyettesítő támogatást (támogatottak) 2012-ben folyósítottak 1 fő részére.

Az előző rendszeres szociális segélyt és a foglalkoztatás helyettesítő támogatás senkitől nem került megvonásra.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A lakhatási helyzet a környező településekhez képest jó, annak ellenére, hogy az Önkormányzatnak sem szociális-, sem bérlakás állománya nincsen.

A volt Állami gazdaság területén és a VM DASzK SZAKKÉPZŐ ISKOLA Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégiumánál a település méretéhez képest igen sok bérlakás vehető igénybe. VM DASzK SZAKKÉPZŐ ISKOLA Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium jelenleg a Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásában működik és az üresen álló szolgálati lakásait a dolgozóin kívül másnak is kiadja. A bérlakásokért a tulajdonosok minimális térítési díjakat számolnak fel. A kiadásuk során nem tesznek különbséget a leendő bérlők között.

Lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan jelenleg nincs a településen.

Az Önkormányzat a letelepedni vágyókat az első lakáshoz jutók támogatásával segíti, melyet az itt élni akarók, folyamatosan igénybe is vesznek. A támogatás keretében új lakás építése esetén az Önkormányzat a letelepedni vágyók részére ingyen építési telket biztosít, használt lakás vásárlása esetén pedig a vételár 10 %-át támogatásként átadja a lakásvásárlóknak.

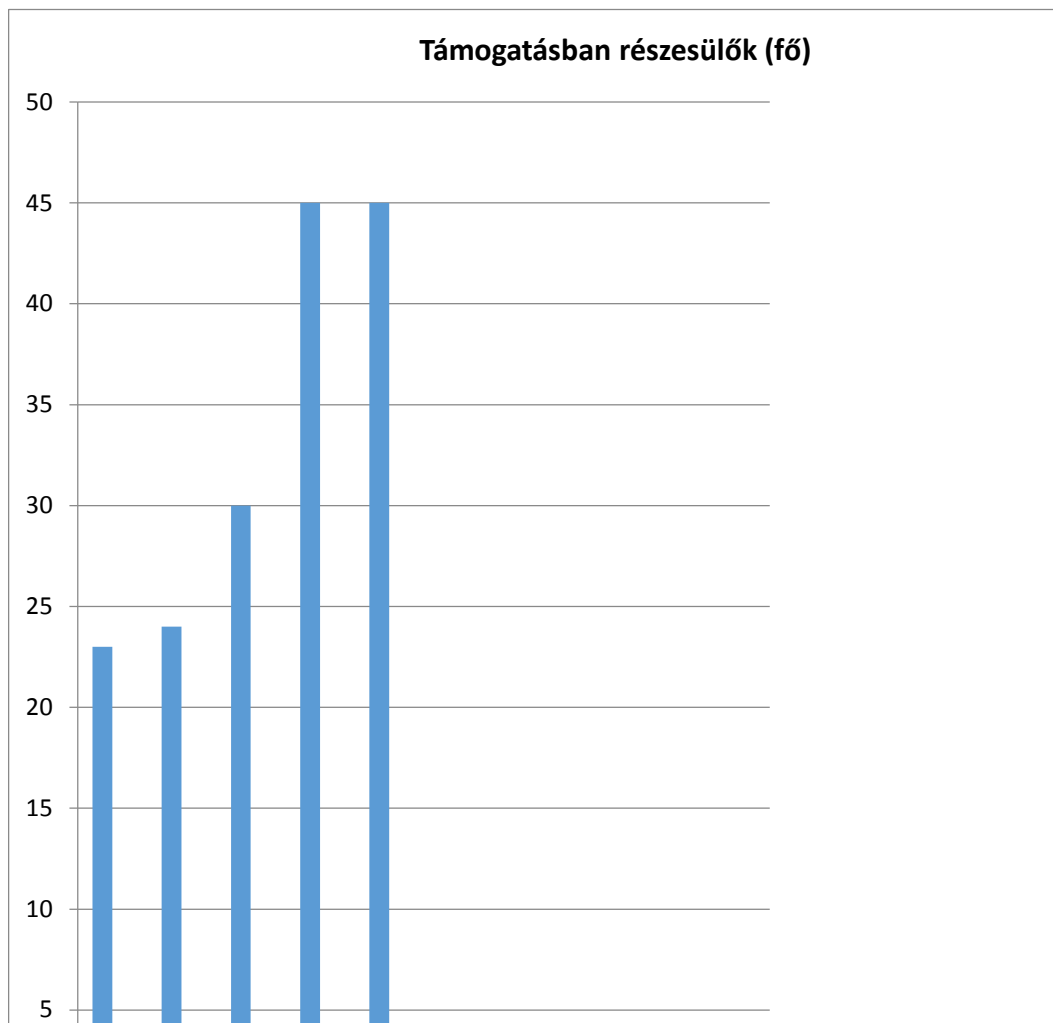
Minden igénylőnek, aki megfelel a szabályozásnak, lakásfenntartási támogatást biztosít. A településen élők eladósodása nem jellemző.

A lakások nagy része a település belterületén található. Külön elszigetelt település rész nincsen. A település peremén van 3 területen 8 lakás a munkahelyek szomszédságában. Az ott élők között nincs 8 általános iskolánál kisebb végzettséggel rendelkező. A 8 lakásból 3 üresen áll, azokat már csak hétvégi háznak használják, kettőben élnek családok, ahol egy tizennégy év alatti gyerek van és 3 egyedülálló férfi lakik még bennük, akik a számukra kedvezőbb munkába járás miatt választották az ideköltözés lehetőségét. Etnikai szempontból vizsgálva egy roma család él itt. Ezek a lakások közút mellett találhatóak és buszmegálló van a közelükben. Az ott élők áram- és víz ellátása biztosított és a naponta járó mozgóbolt is az ott lakók igényeit szolgálja. Megjegyzem, hogy ez a 8 lakás a település peremén található semmi féle hátrányos megkülönböztetés nem jellemző sem a területre, sem pedig az ott élőkre.

A település lakásállománya az utóbbi években nem változik, folyamatosan 240 lakás van a faluban. A bérlakások állománya is állandó, melyből 39 db van a község területén.

A következő táblázat jól mutatja, hogy a lakásfenntartási támogatásban részesülők száma folyamatosan növekszik, 2008-ban 23 fő, 2009-ben 24 fő, 2010-ben 30 fő és 2011-ben már 45 fő, 2012-ben pedig 45 fő részesült ebben a támogatási formában. Az Önkormányzat adósság csökkentési támogatásokat nem folyósít.

A településen viszont az E-ON-on keresztül egyre többen tartoznak a védendő fogyasztók közé. A védendő fogyasztók a 2007. évi LXXXVI. Villamos energia törvény értelmében a szociálisan rászoruló és fogyatékkal élő ügyfelek a következő árengedményt nem jelentő, szolgáltatáshoz kapcsolódó kedvezmények közül választhatnak.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Lengyel község területén nincsenek kialakult telepek, szegregátumok. Az egykori „Téglagyár” területén kialakult telepet 1990-re felszámolták. Új telep és szegregátum kialakítását a település szerkezeti terv nem engedélyezi.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A településen háziorvos van. Az orvos 3 településen teljesít szolgálatot. Lengyelen heti 3 nap van orvosi rendelés. Az orvosi ügyelet 24 órán keresztül biztosított az itt élők számára. A gyermekorvos havi egy alkalommal rendel helyben, a többi napokon a háziorvos látja el a gyerekeket is. A szülőknek a gyerekek orvosi és védőnői ellátása megfelel. Szakorvosi ellátás Bonyhádon és Dombóváron vehető igénybe. A két legközelebb eső kórház Dombóvár és Szekszárd. A település az orvosi ügyeletet társulásban végzi Bonyhád Városi Kórházánál működő orvosi ügyelettel.

Fogorvos a 4 km-re lévő Kisvejkén rendel, de Tevelen van a központi rendelője.

A szükséges egészségügyi szűrésekben az ÁNTSZ és a védőnő segít oly módon, hogy azokra a helyi lakosokat figyelmezteti, fontosságukra felhívja a figyelmet. Évente helyben tüdőszűrés és méhnyakrák szűrés történik. A Vöröskereszt évi 2 alkalommal tart véradást a településen. Ilyenkor javasolják a lakosságnak a részvételt, mert a vérvételt egy átfogó orvosi vizsgálat előzi meg, melyből lappangó betegségek kiszűrhetőek. A véradás előtti orvosi vizsgálat mindenki számára ingyenes. A véradás így tehát mind két fél számára hasznos.

A rászorulóknak kiszervezéssel gyógytornászi és logopédiai ellátás biztosított. Különböző rezonanciális kezelések pedig a házi orvos rendelőjében vehetők igénybe.

A közétkeztetésben résztvevőink a helyi Mg szakiskola konyhájáról kapnak ebédet. A konyhán figyelembe veszik a gyerekek és idősek igényeit a menü összeállításakor. A felhasznált alapanyagok nagy részét a saját tangazdaságukban termelik.

Helyi sportegyesülettel a település nem rendelkezik, annak működése 2003-ban az érdeklődés hiánya miatt megszűnt. A sportpálya karbantartása folyamatos, amit bárki igénybe vehet. Mivel így a sportöltöző kihasználatlan, ezért abból célszerű lenne egy Ifjúsági ház kialakítása. További sportolási lehetőségekre a konditeremben és a Faluházban van lehetőség, ahová asztaliteniszezni és Zumbázni járnak rendszeresen a sportolni vágyók.

Személyes gondoskodás keretében házi segítségnyújtást vehetnek igénybe az itt élők, akiket a Bonyhádi Szociális Gondozási Központ által foglalkoztatott szakápoló lát el otthonukban. Amennyiben az egy fő kevés a feladatok ellátására, úgy további ápoló személyzet biztosítása is megoldott. A Szociális Gondozási Központ abban az esetben még további személyek megbízását vállalja a településről a feladatok elvégzésére.

Településünkön hátrányos megkülönböztetésről és pozitív diszkriminációról nincsen tudomásunk e szolgáltatások területén.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

Lengyelen a helyi közösségi élet központja a Faluház. Itt található a helyi programok többsége és itt történik a település programjainak helyi összehangolása is. A Faluházat az Önkormányzat tartja fent és 1 fő végez ott közművelődési tevékenységet. Lengyelen etnikai ellentétekből fakadó konfliktusok nincsenek.

A helyi közösségek, egyesületek, alapítványok, csoportok Lengyelen:

- Lengyeli Óvodatörténeti és Néprajzi Gyűjteményekért Alapítvány
- Székely hagyományőrző együttes
- Német hagyományőrző együttes
- Lengyel Jövőjéért Egyesület
- Református Biblia kör
- Római Katolikus Egyház
- Lengyeli Református Egyházközösség
- Lengyeli Nyugdíjasok Érdekszövetsége
- Szövő-szakkör
- Zumba csoport

A településen 2013-ra rendszeressé vált a használt ruha csere-bere, melynek keretében a rászoruló családok folyamatosan kapnak juttatást öltözködési és lakhatási gondjaik enyhítésére. Szoros az együttműködés a Pécsi Baptista Gyülekezettel és Baptista Szeretet Szolgálattal, a családok gondjainak enyhítésére ők is több esetben voltak már az Önkormányzat segítségére. A kistérség más településeivel közösen rendszeresen tartunk élelmiszersegély osztást is a településen.

Roma Kisebbségi Önkormányzat nincs a településen. Arányaiban a helyi roma lakosság nagyon kisszámú (34 fő). Az ő igényeik kielégítésére szorosan együttműködünk az Aparhanti Független Roma szervezettel, mely a helyi közösség részére is rendszeresen biztosítja a programokon való részvételt. Nekik köszönhetően a lengyeli hátrányos helyzetű gyerekek folyamatosan vehetnek részt iskolán kívüli tanodai oktatásban, ahol fejlesztésüket, felzárkóztatásukat végzik.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Lengyelen Roma Kisebbségi Önkormányzat nem működik. Az itt élő roma lakosság a 2001 évi népszámlálás alapján 34 fő volt. A 2011. évi adatok még nem kerültek nyilvánosságra, de megítélésünk szerint ez a szám azóta sem változott lényegesen. Az Önkormányzat jó kapcsolatban van a Kisvejkei Roma Kisebbségi Önkormányzattal, az Aparhanti Független Roma Egyesülettel és a Tolna Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzattal. A Kisvejkei Roma Kisebbségi Önkormányzat és az Aparhanti Független Roma Egyesület segíti a helyi kisszámú roma lakosságot kulturális hagyományainak ápolásában és esélyegyenlőségük érvényesítésében. E két szervezetnek köszönhetően a lengyeli hátrányos helyzetű gyerekek 2008 óta részt vehetnek a szomszédos Kisvejkén működő tanodai programokon, mely az iskolán kívüli felzárkózás lehetőségét biztosítja a résztvevők számára. Lengyelnek sajnos a II. világháborúban cigány származású áldozatai is voltak, akiknek emlékét a temetőben kopjafa őrzi, melyet a fenti szervezetek kérésére a települési Önkormányzat tart rendben.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A szegénység az elszegényedés folyamatának felszínre kerülő problémái között a lakosság munkaerő-piaci helyzete, a munkanélküliségből eredő problémák, illetve a hátrálékok időnkénti felhalmozódása, így a lakossági adósságállomány folytonos újratermelődése szerepel.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség.	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása. Képzési lehetőségek propagálása
A hátrányos helyzetek generációkon keresztül öröklődése.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése.
Gyümölcsöt termelő mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése	Hűtőházak és feldolgozó üzemek létesítése
Gyümölcsfeldolgozáshoz szükséges ismeretek megszerzése	Képzési lehetőségek keresése, a múlt tapasztalatainak felkutatása (beszélgetések az idősekkel a régi befőzési, aszalási, tartósítási módszerekről).
Sportöltöző kihasználatlansága	Új funkció kialakítása. Mivel a helyi fiataloknak jelenleg nincsen klub helységük, ezért célszerű lenne Ifjúsági házzá alakítani.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

A statisztikai adatok szerint a 0-14 év alatti gyerekek száma jelenleg növekedést mutat. Sajnos a több évre visszamenő tapasztalatok azt mutatják, hogy ezt egy rövid idejű visszaesés követi, majd ismét emelkedés jön. Sajnos a legmagasabb hullámok viszont 1960 óta egyre alacsonyabbak.

A gyerekek védelembe vétele változó. Szerencsére jelenleg 1-2 problémás családot érint csak a településen. Gyermekvédelmi kedvezményekben a gyerekek fele részesül rendszeresen. Ingyenes tankönyv ellátás az általános iskolákban mindenki számára megoldott. A településen hagyományossá vált rendszeres juttatásokból (gyereknapi és karácsonyi programok és csomagok) mindenki egyformán részesül. Az iskolai térítési díjakról pontos adatokkal nem rendelkezünk, viszont mindkét általános iskolánál betartják a rendeleteket, így a gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyerekeink megkapják a térítési díjból a nekik járó kedvezményeket. Jelenleg magyar állampolgársággal nem rendelkező gyerek nem él a településen.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Településünkön nem található szegregált lakókörnyezet.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A védőnői szolgálatot társulási megállapodás keretében tartja fent az önkormányzat. A társulás székhelye Tevelen van, a társult települések pedig Lengyel, Závod, Tevel és Mucsfa. A 4 településről az iskoláskorú és óvodás korú gyerekekkel együtt jelenleg 330 főt lát el az egy körzeti védőnő. A települést részben érinti még a Kisdorogi védőnői társulás is, mely a településen a Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásában lévő szakközépiskola diákjait látja el. A település védőnői körzetének megosztására a nagy gyereklétszám miatt volt szükség. A megosztáskor a határozatot meghozó képviselő-testület ezt a megoldást tartotta a legjobbnak, hiszen így a gyerekekkel 0-14 éves korig egy személy foglalkozik.

A gyermekorvos havi 1 alkalommal a településen látja el a szolgálatát, különben Bonyhádon található. A többi napokon a házi orvos látja el a gyermekeket is. A várakozási idejük lecsökkentése érdekében minden rendelési napon az első órában a gyerekeket fogadja. A házi orvos hetente háromszor rendel Lengyelen és két-két alkalommal a társult településeken, Kisvejkén és Závodon. A házi orvos akadályoztatása esetén a helyettesítés a településen minden napra megoldott. Az orvosi ügyeleti ellátást a Bonyhádi orvosi ügyelet látja el munkaidőn kívül. Baleset vagy egyéb veszélyhelyzet esetén a bonyhádi mentő állomáshoz tartozik a település, akik vagy Dombóvárra, vagy Szekszárdra szállítják a betegeket.

A fogorvosi ellátás is körzetesítve van a településen. A fogorvos sajnos helyben nem rendel, csak a 4 km-re levő Kisvejkén és a 12 km-re levő Tevelen. A Kisvejkei rendelés a buszjáratokhoz és a dolgozók munkaidejéhez igazodva a délutáni órákban történik heti két alkalommal.

A gyerekek számára óvodai ellátás biztosított a településen, melybe a kicsiket már 2,5 éves kortól fogadják. Az óvoda nyitva tartása napi 9 óra, mely igény esetén a településen lévő összefogásnak köszönhetően 1 órával meghosszabbítható. Az óvodában a logopédiai ellátás helyben megoldott. Családi napközivel a település nem rendelkezik, de a szünetek idején és hétvégén a Faluházban sok gyereknek biztosítanak hasznos elfoglaltságot. Fogyatékos gyerekek a bonyhádi nevelési tanácsadóba járnak, mely évente több alkalommal is látogatást tesz az óvodában a gyerekek vizsgálata és az ott folyó feladatok ellenőrzésére. A településről két általános Iskolába járnak a Lengyeli gyerekek. Mindkét iskola megfelelő ellátást biztosít az ott tanulók részére. A két iskola közötti legnagyobb különbség csak a hazajárásban és az iskolán kívüli szabadidős lehetőségekre való eljárás biztosításában van. A szabad iskolaválasztás lehetősége miatt a szülő dönti el, hogy hová írhatja a gyermekét, aminek főszempontjai az iskolák közötti kevés eltérés miatt az iskolabuszok útvonala és a már kialakult családi és baráti kapcsolatok helye.

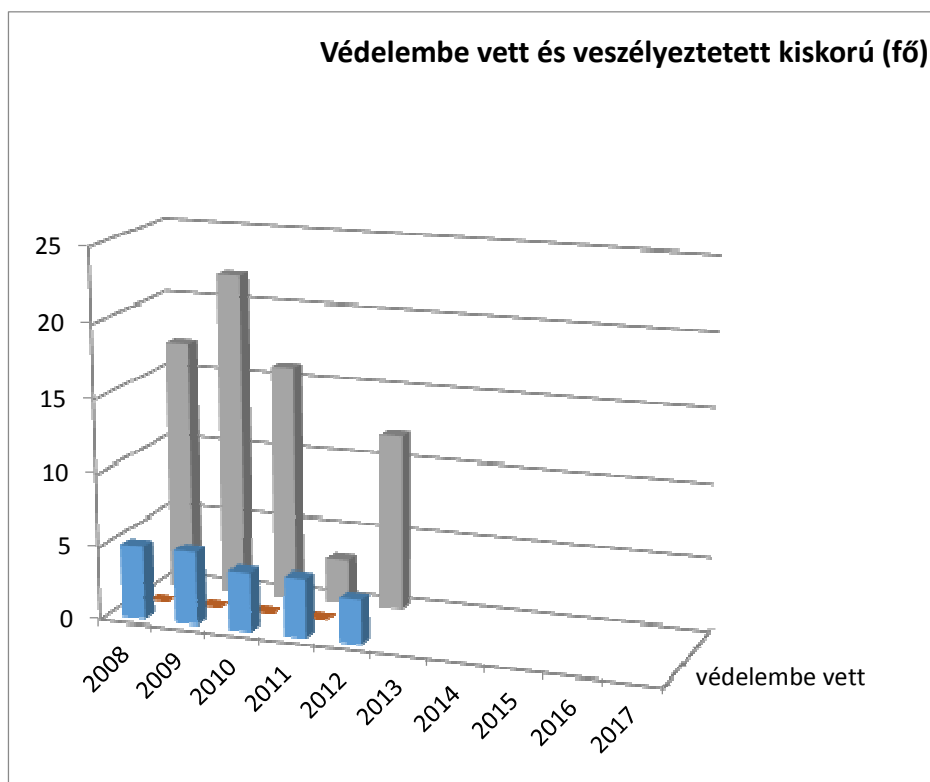
A törvény által biztosított gyermekjóléti ellátásokhoz mindenki hozzáfér. Az ellátásokról több csatornán keresztül (védőnő, családsegítő, óvónők, hivatali dolgozók) is tájékoztatják az érintetteket. A tankönyvek minden általános iskolás gyerek számára ingyen járnak, melyekről az általános iskolák gondoskodnak.

Krizishelyzet esetén a helyben élő körzeti megbízott könnyen elérhető. Személy- és rendvédelmi szempontból a bonyhádi rendőrkapitányság illetékességi területéhez tartozik a település, melynek körzeti megbízottja három települést lát el: Kisvejkét, Závodot és Lengyelt. Szükség esetén a legközelebbi anyaothton Tevelen van, ahová éjjel-nappal várják a problémákkal küzdőket. A rászorultság esetén az érintett személy oda utaztatása is megoldott.

A szabadidős programokat elsősorban a helyi Faluház biztosítja a településen élők részére, mely heti 6 nap, keddtől vasárnapig van nyitva. Nyitva tartása a helyi igényekhez igazodik. A legalább havi rendszerességgel lévő programjaik a következők: hagyományőrző csoport próbái, mezőgazdasági tanácsadás és – ügyintézés, zumba, irodalmi kör, szövő szakkör, kézműves foglalkozások, istentisztelet és hitoktatás. A faluház épületében található továbbá a helyi eMagyarországpont és könyvtár is, melyek további lehetőségek széles választékával igyekeznek az itt élők igényeit kielégíteni. Sportolásra helyben futballpálya és konditerem található, melyet az érdeklődők bármikor szabadon használhatnak. A szabadidős lehetőségek a gyerekek számára minden esetben ingyenesek.

A településen élő gyermekek szempontjából hátrányos megkülönböztetésről és pozitív diszkriminációról nincsen az Önkormányzatnak tudomása.

A fogyatékoság egyéb szempontjait szem előtt tartja mind a két intézmény, melyben lengyeli gyermekek tanulnak. Mindkét intézmény akadálymentesítése csak részben megoldott. Az iskolákban segítik a tanulási és beilleszkedési nehézséggel küzdő tanulók problémáit, ezért tanításukat ezeknek az igényeknek a figyelembe vételével végzik, megfelelő keretek között. A sajátos nevelési igényű gyerekek közoktatásban lévő helyzetét a 4.4-es pontban részletesebben is ismertetjük.

A fenti diagramon jól látható, hogy a kiskorúak között folyamatosan vannak jelen védelembe vett gyerekek. A településen a gyerekek védelembe vétel nem gyerekbántalmazás miatt történik, hanem a család kialakult életkörülményei veszélyeztetik a gyerekek fejlődését. A védelembe vétel, jelzés próbál lenni a szülők felé, hogy változtassanak a kialakult problémákon. A diagramon nem látható, de az adatgyűjtés során kiderült, hogy a vizsgált időszakban (2008-2012) nagykorúvá válás miatt védelembe vétel nem szűnt meg, ami arra enged következtetni, hogy kisebb gyerekeket érint ez a probléma és a településen most kezd kialakulni.

A lenti táblázat is jól mutatja, hogy Lengyelen a háziiorvosi állás folyamatosan betöltött. Dr. Erményi Tibor háziorvos 2000 óta látja el Lengyel község lakosságát. A háziiorvosi praxis három településre terjed ki Lengyelre, Kisvejkére és Závodra. A községek Önkormányzatai közösen tartják fent a háziiorvosi szolgálatot. A háziorvos a tevékenységét vállalkozás formájában végzi. A táblázatból megtudhatjuk, hogy a lengyeli rendelőben évente 12584-13983 beteget látnak el, ami napi szinten 40-45 embert érint a kezeléseken résztvevőkkel együtt. Az ellátottak számának legnagyobb részét a tartósan betegek teszik ki. A háziorvos által ellátott gyerekek számáról pontos adatokkal nem rendelkezünk.

év	Betöltetlen felnőtt háziiorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt háziorvos által ellátott gyerekek száma
2008	0	13983	53	n.a
2009	0	14626	39	n.a
2010	0	13845	60	n.a
2011	0	12584	70	n.a
2012	0		79	n.a

A következő táblázatból az Óvoda adatait láthatjuk. A Lengyeli Szivárvány Óvoda 2007 óta Teveli Szivárvány Óvoda tagóvodájaként működik. Az érintett óvodás korosztály létszáma 2008 óta folyamatosan emelkedik, 2012-ben már 23 beíratott gyerek járt az óvodába. Az óvoda bővítésére egyelőre nincsen szükség, mert 30 férőhellyel rendelkeznek, így minden gyereket fel tudnak venni. Lengyelen az állandóan a településen tartózkodók közül más településre eljáró óvodás gyerek nincs. Sajnos a településen a 2012-es év kivételével folyamatosan vannak nem beíratott gyerekek.

év	3-6 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat-ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermekek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	14	1	30	1	11	0
2009	18	1	30	1	13	0
2010	19	1	30	1	17	0
2011	22	1	30	1	18	0
2012	23	1	30	1	23	0

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Az óvodában folyamatosan vannak jelen hátrányos és halmozottan hátrányos gyerekek, akiknek a száma az évek folyamán lassan növekszik is. Az óvodai hiányzások okairól sajnos nem rendelkezünk adatokkal, így az érintett tanulók hiányzásairól sem lehet tudni. A sajátos nevelési igényű gyerekeket a több mint 20 éves tapasztalattal rendelkező óvónők jól ellátják, így az óvodában jól működik az integrált nevelés rendszere. A gyerekek ellátásában a Bonyhádi Nevelési Központ munkatársai segítik az óvónőket. 2012 óta logopédiai ellátásban, helyben részesülhetnek az érintett gyerekek.

Az óvodában a gyerekek között hátrányos megkülönböztetés nem történt.

A lenti táblázatból látható, hogy 2012-ben 23 beiratkozott gyerek volt az óvodában. A beiratkozott gyerekek nagy része valamilyen szempontból hátrányos helyzetűnek mondható, 13 gyerek hátrányos helyzetű, 7 gyerek pedig halmozottan hátrányos helyzetű.

2012-2013. év	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összesen
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	5	5	7	3	3	23
Más településről bejáró gyermekek létszáma	0	0	0	0	0	0
az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)						0
a beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	2	4	3	2	2	13
a beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	0	2	2	2	1	7

A településen általános iskola nem működik, az itt élő gyerekek két oktatási intézménybe járnak. A szabad iskolaválasztás joga miatt az Önkormányzat nem szól bele, hogy ki hová járattja a gyermekét. Mindkét intézmény jól felszerelt és szakmailag nagy tudású pedagógusokkal rendelkezik. Mindegyik intézményben vannak gyógypedagógusok és iskolapszichológus is, így a megfelelő ellátásban részesülnek a sajátos nevelési igényű gyerekeink is. Hátrányos helyzetű megkülönböztetésről, jogellenes elkülönítésről és szegregáció kialakításáról az oktatás és képzés területéről nincsen tudomásunk.

A lenti táblázatban az iskoláskorú lengyeli gyerekek adatait mutatjuk be röviden. Megállapítható, hogy az iskolások létszáma az utóbbi 3 tanévben folyamatosan nőtt, jelenleg 40 fő. A létszámadatokból kitűnik, hogy az alsóbb osztályokba (1-4. osztály) járók száma folyamatosan kevesebb, mint a felsősöké 5-8. osztály), ez arra enged következtetni, hogy a felsőbb osztályokba már évismétlések fordulnak elő a tanulók között. A lengyeli gyerekek magas számmal vannak jelen a napköziben. A napközi ellátást a vidéki iskolaválasztás miatt célszerű a szülőknek választani, hiszen a gyerekek felügyelete és utaztatása így a legbiztosabban megoldott számukra.

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	13	18	31	28	90,3%
2011/2012	17	18	35	27	77,1%
2012/2013	17	23	40	30	75,0%

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A családok anyagi helyzete romlik, ami sok esetben a család széteséséhez is vezethet.	A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberektől folyamatos segítségkérése az érintettek számára.
A család működését zavaró és akadályozó okok közül a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése.
A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény lehetőségeit az érintettek nem mindig ismerik és veszik igénybe	Szülők tájékoztatása a kedvezménnyel járó további támogatásokról

Sportöltöző kihasználatlansága	Új funkció kialakítása. Mivel a helyi fiataloknak jelenleg nincsen klub helységük, ezért célszerű lenne Ifjúsági házzá alakítani.
A különböző iskolákba járó gyerekek kapcsolattartása	Szabadidős programok szervezése helyben

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Az Önkormányzat előtt ismertek a nőket érintő problémák: családon belüli erőszak, leterheltség. Az Önkormányzat előtt a veszélyeztetés területéről csak egy kirívó eset ismert 2009-ből, melyből sajnos bírósági ítélet is született. Bár mindenki tudja, hogy a nők milyen kiszolgáltatottak, szerencsére a településünkre nem jellemző a nők kiszolgáltatottsága sem otthon, sem a munkahelyen.

A népszámlálás vizsgálata során megállapítható, hogy a nemek szerinti megoszlása a népességen belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak. Az állandó népességen belül a nők aránya a vizsgált időszakban 52 %, így magasabb, mint a férfiaké.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége, Lengyelen jó. A különbségeket nagyban mérsékli a VM DASZK SZAKKÉPZŐ ISKOLA Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium megléte, mely a településről főleg női munkaerőt alkalmaz. A munkaügyi központ által helyben indított eddigi képzéseken is egyenlő esélyekkel vehettek részt a nők. Mivel a település nagy részén mezőgazdasági termeléssel foglalkoznak, ezért ott az alacsony iskolai végzettségűek is el tudnak helyezkedni. Egyes mezőgazdasági idénymunkáknál (gyümölcsválogatás és feldolgozás) pedig kifejezetten a női kezek ügyességét keresik a gazdák. A problémát itt inkább a munkák idényjellegűsége jelenti. Erre is megoldás lehet a megtermelt javak helyi feldolgozása és tárolása, amit az Önkormányzat esetleg a szociális földprogramhoz való csatlakozás lehetőségével tud elősegíteni. E területen sem tapasztaltunk a településünkön hátrányos megkülönböztetést.

A lengyeli Szivárvány tagóvoda család barát, hiszen nyitva tartásánál igyekeznek, maximálisan szemelőt tartani a szülők és a családok sajátos igényeit. Ebben az iskolák is megpróbálnak partnerek lenni, de sajnos a vidékre járás miatt az iskolabuszok mozgása ezt némileg befolyásolja. A védőnői ellátás heti 1 fogadó órával helyben biztosított, de probléma esetén a védőnő más napokon is ellátogat az érintett családokhoz. Családi erőszak egyszer volt az elmúlt 5 évben. A statisztikai adatoktól eltérő esetekről nincs az Önkormányzatnak tudomása. Családon belüli erőszak esetén, a rendőrségen és a családgondozó központ munkatársain keresztül a bajba került személyek Tevelre Árvácska *Családok Átmeneti Otthonában* bármikor biztonságot lelhetnek, legalább a veszélyhelyzet rendezéséig.

A helyi közéletben a nők fokozatosan, más településekhez képest jó arányban jelen vannak. A képviselő testületben is képviseltetik magukat, valamint több civil szervezet vezetését és intézményvezetői szerepeket is betöltöttek. Diszkriminációról az Önkormányzatnak nincs tudomása.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

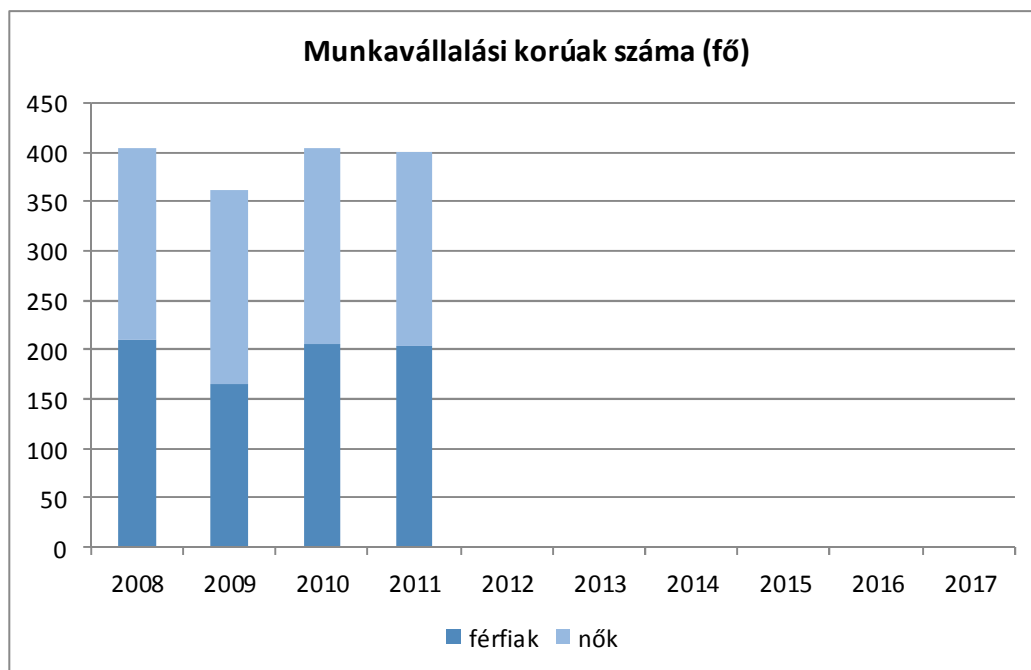
Tapasztalataink szerint akárcsak máshol, a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak:

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt, mert aktív korukban a család ellátása volt a kizárólagos feladatuk.

A lenti táblázatból látható, hogy a településen az aktív korú nők kisebb számban vannak jelen, mint a férfiak.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, családi konfliktusokhoz is vezethet.	Szabadidős programok szervezése, ahol a nők megbeszélhetik a problémáikat. Kézműves kör fejlesztése.
A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, családi konfliktusokhoz is vezethet.	Zöldterületek, közparkok folyamatos rendben tartása, amik találkozási helyszínül szolgálhatnak jó időben a kisgyermekes anyáknak.
Gyesről, Gyedről visszatérés nehézségei	Csatlakozás a szociális földprogramhoz
Idénymunkák jelen léte, mely a kevesebb iskolai végzettséggel rendelkezőket érinti főleg.	Gazdák segítése tárolók és feldolgozók létesítésére Tovább képzési lehetőségek

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

A 2012-es év az aktív idősödés és a nemzedékek közötti szolidaritás európai éve volt. A kezdeményezéssel arra akarták a figyelmet felhívni, hogy Európában minden eddigénél hosszabb ideig élnek az emberek, és

idősebb éveiket is egészségesebben töltik, mint korábban és milyen lehetőségek rejt számukra a környezetük.

Az aktív idősor lehetőséget ad az idős embereknek arra, hogy munkában maradjanak, tudásukat továbbadják, és tevékeny szerepet töltsenek be a társadalomban, így minél egészségesebben és boldogabban, teljesebben éljenek. A tevékeny öregkor fontos a nemzedékek közötti szolidaritás fenntartásában is, mert társadalmunkban egyre több az idős ember.

6.1 Az idősorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Lengyelen, is mint a legtöbb magyarországi településen a lakosság sajnos előregedő félben van. Az idősek a településen egyre nagyobb számban vannak jelen. A hozzátartozóik több esetben már máshol élnek, vagy a vidéki munkavállalás miatt nehezen tudják az idősek ellátását biztosítani. Anyagi helyzetük az évek folyamán folyamatosan romlik. A nyugdíjak mértéke nem követik a megnövekvő gyógyszerkiadásokat és az inflációt. A településen a nyugdíjasok foglalkoztatása nem jellemző. Sokan a saját mezőgazdaságukban (háztáji) töltik el szívesen nyugdíjas napjaikat. Az itt megtermelt javak kisegítik őket a romló anyagi helyzetükből. Az idősek oktatásában a település élenjár a számítógépes képzésekben. Az eMagyarországponton évente kétszer indítanak tanfolyamot az informatikai ismeretek fejlesztésére. A tanfolyamoknak köszönhetően a helyi idősek informatikai jártassága jó, folyamatos az igény a képzések lebonyolítására. A tavalyi év végén az Önkormányzat csatlakozott a TÁMOP 2.1.2 –es programhoz is, mely keretében nyelvtanfolyamok indításra is van lehetőség a településen. A képző intézmények 15-20 fő esetén vállalják helyben a tanfolyamok indítását. Az előzetes igények, felmérések alapján 2-3 tanfolyam indítására van elég érdeklődő. A szabadidős programokból a helyi nyugdíjas klub sok lehetőséget biztosít az időseknek, de a település egyéb rendezvényein (farsang, anyák napja, gyereknap, falunap, adventi koncert, idősek napja, falu karácsony) is szép számmal vesznek részt idősorú személyek. Az egyházi élet az utóbbi években sok változáson ment keresztül. Megszűnt a helyi római katolikus plébánia hivatal, így a helyben tartott misék száma is jelentősen csökkent. Az idei évben egy református gyülekezet kezdte meg működését, amitől az egyházi élet fellendülése várható.

A házi orvos heti háromszor rendel a településen, de a rászorulókat minden nap meglátogatja otthonaikban. Munkáját két ápolónő, egy házi gondozó és a körzeti védőnő is segíti.

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	85	114	199
2009	89	109	198
2010	90	92	182
2011	92	106	198

A fenti táblázatból látható, hogy a nyugdíjasok száma körülbelül állandó a vizsgált időszakban, a nők folyamatosan nagyobb számban vannak jelen, mint férfitársaik. Fontos tudni, hogy a nyugdíjszerű ellátásokban részesülők nem feltétlenül az 60 év feletti idős emberek számára kerülnek folyósításra. A 2011-es évbe 136 fő 60 év feletti ember élt a településen, míg nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban 198 fő részesült valamilyen jogcím keretében.

Magyarországon jelenleg a következő nyugdíjszerű ellátások kerülnek folyósításra: árvaellátás, átmeneti járadék, baleseti hozzátartozói nyugellátások, baleseti rokkantsági nyugellátás, bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, bányász nyugdíj, művészeti tevékenység alapján öregségi nyugdíjra jogosultak, korengedményes öregségi nyugdíj, országgyűlési képviselők öregségi nyugdíja, öregségi nyugellátás, özvegyi járadék, özvegyi nyugellátás, polgármesterek kedvezményes öregségi nyugdíja és közszolgálati járadéka, rehabilitációs járadék, rendszeres szociális járadék, rokkantsági járadék, rokkantsági nyugellátás és a szülői nyugdíj

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élők aránya, ami az érintettek teljes bezárkózásához vezethet.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése
Gyakran válnak áldozattá.	Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
Informatikai ismeretek teljes vagy részleges hiánya	Helyi számítógép használati és Internet használati tanfolyamok tartása
Vallásgyakorlási lehetőségek számának csökkenése	Egyházak közötti együttműködés elősegítése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékos ember élt Magyarországon, a népesség 5,7 százaléka. Az 1990. évi népszámláláshoz képest a fogyatékos emberek létszáma és aránya jelentősen emelkedett.

A következő fogyatékoságtípus léteznek: mozgáskorlátozottak, látássérültek, értelmi fogyatékosok, hallássérültek és egyéb típus, mely személyek az előzőek egyikébe sem sorolhatóak. A fogyatékos népességben belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport.

7.1 A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Településünkön nagyon súlyos fogyatékosággal küzdő személy jelenleg nincsen. A fogyatékoságok különböző területéről vannak jelen viszont emberek kisebb-nagyobb sérülésekkel. A településen élők ezeket a személyeket megfelelően segítik a minden napi életük során. A település közműintézményei nem vagy csak részben akadálymentesítettek. A fogyatékosok számára kevés a helyi munkalehetőség. Az önálló életvitelükhöz folyamatosan kapnak segítséget családjuktól, házi gondozóktól és a családsegítő központ munkatársaitól. Az Önkormányzatnak jó a kapcsolata a bonyhádi mozgáskorlátozott egyesülettel, amely az itt élőket folyamatosan segíti problémáik megoldásában. Fogyatékosok ellátására alkalmas nappali intézménnyel az Önkormányzat sajnos nem rendelkezik, ellátásukat megállapodás keretében a bonyhádi Szociális Alapszolgáltatási Központként működő Gondozási Központ biztosítja. Az Önkormányzat, lehetőségeihez mérten, minden támogatást megad az érintetteknek pl.: parkolási igazolvány, ápolási díj a hozzá tartozónak, közgyógyellátási igazolvány, temetési segély. 2013. január 1-től a részükre folyósított juttatások elbírálásáról már sok esetben a Bonyhádi Járási Hivatal dönt.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nagyon hiányos.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program.
Az elszigetelten élő, fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek vagy fogyatékosot ápoló családtagok kapcsolatteremtésre, önszorgató csoportok szervezésére, a fórumokba való bekapcsolódásra kevés lehetősége van	A kommunikáció színtere az internet világa, amely a felhasználók otthonába hozhatják a közösséget. Lehetőségek: közterületen térítésmentes WIFI szolgáltatás, képzések szervezése (db), olyan támogatások bevezetése, amely az internethez való hozzáférést segíti.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Lengyelen közfeladatot csak a helyi Önkormányzat lát el. Azokat a kötelező feladatait, amelyeket Önerőből nem tud elvégezni, társulási megállapodások keretében teszi elérhetővé a helyi lakosság számára. Társulási megállapodások keretében biztosított feladatai a következők:

- gyerekek óvodai és iskolai ellátása,
- házi segítségnyújtás,
- háziorvosi szolgálat és orvosi ügyelet,
- védőnői szolgálat,
- szociális és gyermek jóléti szolgáltatások,
- szemétszállítás

A településen több helyi civil szervezet és csoport is működik, melyek a következők:

- Lengyel Jövőjéért Egyesület,
- Lengyeli Nyugdíjasok Érdekszövetsége,
- Lengyeli Óvodatörténeti és Néprajzi Gyűjteményekért Alapítvány,
- Katolikus egyházközösség,
- Református egyházközösség,
- Lengyeli Irodalmi kör,
- Hagyományőrző csoportok
- Zumba csoport és
- Szövő szakkör.

A civil csoportokból a Lengyeli Nyugdíjasok Érdekszövetsége a nyugdíjasok magányosság érzetének csökkentésére fordítja a legtöbb figyelmét, de jó a kapcsolatuk a helyi óvodával is. A Lengyel Jövőjéért Egyesület a legtöbb gondot a helyi gyerekek minden napjainak színesítésére fordítja. Rendszeresen tart kézműves foglalkozásokat gyerekeknek, segíti a gyereknap és a nyári foglalkoztató tábor működését, szervezését és próbálja a különböző érdeklődésű csoportok működését is elősegíteni.

A csoportokat az önkormányzat erejéhez mérten támogatja. Támogatása során előnyben részesíti azokat, melyek tevékenysége haszonszerzésre nem irányul, hanem a helyi igényekhez igazodva próbálja működését végezni. Ezek a csoportok kivétel nélkül fontosnak érzik a településen élők esélyeinek egyenlő működését és civil kezdeményezésekből jöttek létre. A csoportok tagjai a település mindennapjai során társadalmi munkát vállalnak az általuk érintett feladatok végrehajtásában.

A civil csoportok mellett a településen Német Kisebbségi Önkormányzat is működik, mely jó kapcsolatot tart fent az Önkormányzattal és a civilekkel. Több esetben is nyújt már anyagi támogatást a települési programokhoz.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

A települési esélyegyenlőségi program készítése az önkormányzat bevonásával történt, az adattáblák kitöltése alapján létrejött helyzetelemzés alapozta meg a program akciótervét.

Az esélyegyenlőségi tervet a település a helyben szokásos módon közzéteszi, az esetleges hozzászólásokat a jegyző összegyűjti, majd az esetleges módosítási javaslatokat a képviselő testület elé terjesztik. A képviselő testület dönt a módosítások bevezetéséről.

Az esélyegyenlőségi program öt évre készül. Időarányos megvalósítását, illetve a helyzetelemzésben feltártak esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, és a helyi esélyegyenlőségi programot kétévente felül kell vizsgálni.

Az esélyegyenlőségi program előkészítésébe, áttekintésébe, valamint felülvizsgálatába esélyegyenlőségi szakértőt kell bevonni.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<p>A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliségnek.</p> <p>Mezőgazdasági ismeretek hiánya (főleg a gyümölcsstermesztés és feldolgozás területéről).</p> <p>A hátrányos helyzet generációkon keresztül öröklődik</p> <p>Szennyvízhálózatra történő rákötés hiánya.</p>	<p>Közfoglalkoztatás folytatása. Mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése hűtőházak, feldolgozó helyek kialakításával.</p> <p>Képzési lehetőségek keresése.</p> <p>Tájékoztató a szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokról Felzárkózási fejlesztési programok.</p> <p>Szennyvízcsanak pótlása</p>
Gyermekek	<p>A családok anyagi helyzete romlik, ami sok esetben a család széteséséhez is vezethet.</p> <p>A család működését zavaró és akadályozó okok közül a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett</p> <p>A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény lehetőségeit az érintettek nem mindig ismerik és veszik igénybe</p> <p>A különböző iskolákba járó gyerekek kapcsolattartása</p> <p>Nincs a fiataloknak külön klub helységük</p>	<p>Szakemberek segítsége az érintettek számára.</p> <p>Szabadidős programok szervezése, kulturális színterek működtetése.</p> <p>Tájékoztatása a gyerekek után járó támogatásokról.</p> <p>Helyi szabadidős programok szervezése</p> <p>Sportöltöző ifjúsági klubba alakítása</p>
Idősek	<p>Idősek bezárkózottsága.</p> <p>Az idősek a besurranó lopások fő célpontjai.</p>	<p>Az aktivitást megőrző lehetőségek kialakítása</p> <p>Idősek otthonának védelmét szolgáló</p>

	<p>Informatikai ismeretek teljes vagy részleges hiánya</p> <p>Vallásgyakorlási lehetőségek számának csökkenése</p>	<p>intézkedések.</p> <p>Helyi számítógép használati és Internet használati tanfolyamok tartása</p> <p>Egyházak közötti együttműködés elősegítése</p>
Nők	<p>A magányérzet kialakulása, családi konfliktusokat is okozhat.</p> <p>A magányérzet kialakulása, családi konfliktusokat is okozhat.</p> <p>Gyesről, Gyedről visszatérők nehezen tudnak ismét munkába állni</p>	<p>Szabadidős programok szervezése nőknek.</p> <p>Zöldterületek rendben tartása.</p> <p>Csatlakozás a szociális földprogramhoz Gazdák segítése tárolók és feldolgozók létesítésére Tovább képzési lehetőségek.</p>
Fogyatékkal élők	<p>Nincs megfelelő akadálymentesítés.</p> <p>A fogyatékkal élőknek és családtagjaiknak kevés a kapcsolatuk.</p>	<p>Akadálymentesítés. Ingyenes WIFI szolgáltatás a közterületeken.</p> <p>Számítógép használó képzések szervezése.</p>

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevontak mentorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<p>Közfoglalkoztatás folytatása. Mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése hűtőházak, feldolgozó helyek kialakításával.</p> <p>Képzési lehetőségek.</p> <p>Tájékoztató a szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokról</p> <p>Csatornahálózat bővítése</p>	<p>Munkaügyi központ, Képző intézmények, Mezőgazdasági vállalkozások, Családgondozó, Védőnő, Vízmű, Önkormányzat</p> <p>Felelős: Polgármester</p>
Gyermekek	<p>Gyerek programok szervezése.</p> <p>Tájékoztatása a gyerekek után járó támogatásokról.</p> <p>Sportöltöző ifjúsági klubbá alakítása</p>	<p>Családgondozó, Védőnő, Önkormányzat, Jegyző</p> <p>Felelősök: polgármester, jegyző</p>

Idősek	<p>Az aktivitást megőrző lehetőségek kialakítása</p> <p>Biztonságérzet megteremtése kamera rendszer kiépítésével</p> <p>Helyi számítógép használati és Internet használati tanfolyamok tartása</p> <p>Egyházak közötti együttműködés elősegítése</p>	<p>Lengyeli Nyugdíjasok Érdekszövetsége, Rendőrség, eMagyarország Pont, Önkormányzat, Katolikus Egyház, Református Egyház</p> <p>Felelősök: polgármester, eTanácsadó</p>
Nők	<p>Szabadidős programok szervezése nőknek.</p> <p>Zöldterületek rendben tartása.</p> <p>Csatlakozás a szociális földprogramhoz Gazdák segítése tárolók és feldolgozók létesítésére Továbbképzési lehetőségek.</p>	<p>Családsegítő, Önkormányzat, Munkaügyi Központ, Tolnai Hármas Összefogás Nonprofit Kft. Képző intézmények</p> <p>Felelős: polgármester</p>
Fogyatékkal élők	<p>Akadálymentesítés.</p> <p>Ingyenes WIFI szolgáltatás a közterületeken.</p> <p>Adatgyűjtés</p> <p>Számítógép használó képzések szervezése.</p>	<p>Önkormányzat, Mozgássérültek Bonyhádi Egyesülete, eMagyarország Pont,</p> <p>Felelős: polgármester</p>

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák óvodába és iskolába járnak
Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők alapszükségei meglegyenek.
Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek hasznos szabadidő eltöltését.
Folyamatosan odafigyelünk az idősekre.
Elengedhetetlennek tartjuk a nők terheinek csökkentését.
Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének a megteremtésére.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Csatornahálózat bővítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	85 %-os kiépítettség

Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A település lakásainak legalább 90%-a csatlakoztatva legyen a szennyvízhálózatra.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ul style="list-style-type: none"> • Igények felmérése • Egyeztetés a Vízművel • Kivitelezés
Résztevők és felelős	polgármester, Vízmű
Partnerek	
Határidő(k) pontokba szedve	2013.12.31
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Új rácsatlakozások és bekötések száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nehéz anyagi körülmények között élők csatlakozása, Önkormányzati támogatással csökkenthető.
Szükséges erőforrások	humán

Intézkedés címe:	Közfoglalkoztatás
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Munkanélküliség nagyobb számban van jelen a mélyszegénységben élőknel és romáknál
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Kevesebb munkanélküli. A településen mélyszegénységben élő családok életkörülményeinek javulása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	pályázat igénybenújtás dokumentáció készítése elszámolás
Résztevők és felelős	polgármester

Partnerek	
Határidő(k) pontokba szedve	2013.12.31 2014.12.31 2015.12.31 2016.12.31 2017.12.31 2018.12.31
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Munkanélküliek számának csökkenése a közfoglalkoztatás ideje alatt
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kevés a munkaügyi központnál rendelkezésre álló keret.
Szükséges erőforrások	humán, pénzügyi

Intézkedés címe:	Mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése hűtőházak és feldolgozó helyek kialakításával
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Folyamatos foglalkoztatás hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Hosszú távú foglalkoztatás biztosítása a mezőgazdaságban dolgozók részére.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	lehetőségek keresése Érintet vállalkozók tájékoztatása
Résztevők és felelős	polgármester
Partnerek	Helyi vállalkozók, őstermelők, családi gazdálkodók
Határidő(k) pontokba szedve	2018.12.31
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint	Csökken a foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülők száma.

fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Vállalkozók nem alkalmaznak folyamatosan továbbra sem dolgozókat.
Szükséges erőforrások	humán

Intézkedés címe:	Tájékoztató a szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokról
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az érintettek hiányos ismeretei a lehetőségekről
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Nagyobb helyi tájékoztatottság
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Lehetőségek összegyűjtése Az önkormányzat dolgozóinak és érintett intézményeknek a tájékoztatása Érintettek tájékoztatása Támogatási rendszer változásának nyomon
Résztevők és felelős	polgármester, jegyző
Partnerek	Családgondozó, Védőnő
Határidő(k) pontokba szedve	folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Az érintettek tájékoztatása javul
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Az érintettek nem élnek a lehetőségeikkel, mely meggyőzéssel csökkenthető
Szükséges erőforrások	humán

Intézkedés címe:	Gyerek programok
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A gyerekeknek kevés az iskolai és óvodán kívüli hasznos szabadidő eltöltésének lehetősége
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A gyerekek részére kézműves foglalkozások tartás két hetente és nyári tábor szervezése évente
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	pályázati lehetőségek figyelése szervezés lebonyolítás értékelés
Résztvevők és felelős	polgármester
Partnerek	Lengyel Jövőjéért Egyesület, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat
Határidő(k) pontokba szedve	2013.12.31 2014.12.31 2015.12.31 2016.12.31 2017.12.31 2018.12.31
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A kézműves foglalkozásokon és táborban résztvevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdeklődés hiánya, igényfelmérés a foglalkozások tartalmára
Szükséges erőforrások	humán, pályázati, pénzügyi

Intézkedés címe:	Sportöltöző Ifjúsági klubba alakítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A fiataloknak nincs saját terük kezdeményezéseik lebonyolítására
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és	A fiatalok hasznos szabadidő eltöltése

hosszútávú időegységekre bontásban	
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	állapot felmérés felújításra vonatkozó kalkuláció pályázás felújítás programok szervezése
Résztevők és felelős	polgármester
Partnerek	Lengyeli fiatalok, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat
Határidő(k) pontokba szedve	2018.12.31
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Fiatalok szabadidős programjainak a száma Klubbot használók száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pályázati forrás hiánya A munkaerő hiánya csökkenthető Önkéntes munkával
Szükséges erőforrások	pályázati, pénzügyi, technikai, humán

Intézkedés címe:	Szabadidős programok szervezése nőknek
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Kevés a nők számára meglévő szabadidős lehetőség
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A nők szabadidős lehetőségeinek bővítése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Rendelkezésre álló lehetőségek felmérése Igények felmérése Érintettek tájékoztatása Programok lebonyolítása
Résztevők és felelős	polgármester
Partnerek	Lengyel Jövőjéért Egyesület, Lengyeli Nyugdíjasok Érdekszövetsége, Irodalmi kör, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat

Határidő(k) pontokba szedve	2018.12.31
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A megtartott programos és a rajtuk résztvevő nők száma.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdeklődés hiánya ami csökkenthető a szélesebb körű tájékoztatással és meggyőzéssel.
Szükséges erőforrások	technikai, humán, pályázati

Intézkedés címe:	Zöld területek rendben tartása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nők és gyerekek részére külső szabadidős lehetőségek biztosítása
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Zöld területek, parkok és terek rendben tartása, játszótér kialakítása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	állapot felmérés pályázat figyelés és lehetőség esetén írás fűnyírás nyertes pályázat esetén játszótér építés területek folyamatos ellenőrzése és rendben tartása
Résztvevők és felelős	polgármester
Partnerek	Lengyel jövőjéért Egyesület
Határidő(k) pontokba szedve	folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Közterületek nagyobb kihasználtsága

Kockázatok és csökkentésük eszközei	pályázati források hiánya, meglévő fűnyírók meghibásodása
Szükséges erőforrások	humán, technika, pályázati, pénzügyi

Intézkedés címe:	Csatlakozás a szociális földprogramhoz
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Gyedről és Gyedről visszatérők nem tudnak munkát vállalni
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Munkahelyek teremtése. A szociális földprogram segítségével szociális szövetkezetek alakítása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	pályázati lehetőségek figyelése pályázás szociális földprogram
Résztevők és felelős	polgármester
Partnerek	
Határidő(k) pontokba szedve	2015.06.30
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Szociális földprogramban résztvevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A település lehetőségei nem illeszkednek a pályázati feltételekhez A megfelelő dokumentumok előkészítésével ez csökkenthető.
Szükséges erőforrások	humán, pénzügyi, technikai, pályázati

Intézkedés címe:	Az aktivitást megőrző lehetőségek kialakítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A településen élő idősök nem nagyon mozdulnak ki otthonról

Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Aktívabb életet élő idősök.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Olyan települési rendezvények szervezése, ami az idősök érdekeit is szem előtt tartja.
Résztevők és felelős	polgármester
Partnerek	Lengyeli Nyugdíjasok Érdekszövetsége, Német Kisebbségi Önkormányzat
Határidő(k) pontokba szedve	folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A rendezvények száma és a résztvevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdeklődés hiánya, mely igények felmérésével csökkenthető.
Szükséges erőforrások	humán, pályázati, pénzügyi, technikai

Intézkedés címe:	Biztonságérzet megteremtése kamera rendszer kiépítésével
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A településen élő idősök a besurranó tolvajok célpontjai
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Kis értékű magánszemélyek ellen elkövetett bűncselekmények számának csökkentése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	pályázatfigyelés pályázatírás kivitelezés kamera rendszer működtetése
Résztevők és felelős	polgármester

Partnerek	rendőrség
Határidő(k) pontokba szedve	2014.12.31
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága..	Magán személy elleni bűncselekmények számának csökkenése
Kockázatok . és csökkentésük eszközei	pályázati forrás hiánya
Szükséges erőforrások	humán, pénzügyi, pályázati, technikai

Intézkedés címe:	Helyi számítógép és Internet használati tanfolyamok tartása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Digitális írástudás hiánya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Minél több idős ember használja ki az új kor adta lehetőségeket (elsősorban a számítógépet és Internetet).
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Igényfelmérés tananyag összeállítása tanfolyam lebonyolítása
Részvevők és felelős	polgármester
Partnerek	Lengyeli Nyugdíjasok Érdekszövetsége, Családgondozó, eTanácsadó, Illyés Gyula Megyei könyvtár
Határidő(k) pontokba szedve	2013.12.31 2014.12.31 2015.12.31 2016.12.31 2017.12.31 2018.12.31
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és	Javul a településen élő számítógépet és Internetet használni tudók száma.

hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdeklődés hiánya és bátortalanság, ami személyes meggyőzéssel csökkenthető
Szükséges erőforrások	humán, technikai, pénzügyi, pályázati

Intézkedés címe:	Adatgyűjtés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A fogyatékosokról nem rendelkeznek az Önkormányzat megfelelő adatokkal
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A településen élő fogyatékkal élők fogyatékoságainak meghatározása további intézkedésekhez
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	adatbázis összeállítása adatgyűjtés bele egyező nyilatkozat kíséretében adatok elemzése
Résztevők és felelős	polgármester
Partnerek	házi orvos, védőnő, házi ápoló, családsegítő
Határidő(k) pontokba szedve	2015.12.31
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Adatbázis elkészülte és vezetése
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Az érintettek a beleegyező nyilatkozatot nem írják alá, ezért adataik nem kezelhetők és nem vezethetők. Név és személyes adatok nélküli adatok kihagyásával a kockázat csökkenthető.
Szükséges erőforrások	humán, technika

Intézkedés címe:	Akadálymentesítés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A településen nagyon hiányos az akadálymentesítés
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Közüintézmények teljes körű akadálymentesítése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	tervezés pályázatok figyelése pályázatírás kivitelezés
Résztevők és felelős	polgármester
Partnerek	
Határidő(k) pontokba szedve	2018.12.31
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Akadálymentesítések száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	pályázati forrás hiánya
Szükséges erőforrások	humán, pályázati, pénzügyi, technikai

Intézkedés címe:	Ingyenes Wifi szolgáltatás a közterületeken
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A fogyatékos emberek bezárkózottan élnek
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A fogyatékkal élők kapcsolattartási lehetőségeinek bővítése

Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	helyzet felmérés hálózat kialakítása tájékoztatás
Résztevők és felelős	polgármester
Partnerek	Mozgáskorlátozottak Bonyhádi Egyesülete, Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, eTanácsadó
Határidő(k) pontokba szedve	2014.06.30
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	használók száma, adatforgalom mennyisége
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem használják az új szolgáltatást, tájékoztatás, szolgáltatás használatának segítése
Szükséges erőforrások	humán, technikai, pénzügyi

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményesség mérő indikátor(ok)
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége								
1	Csatorna hálózat bővítése	A település lakóinak 10 %-a nem csatlakozott a helyi csatorna rendszerhez.	Újabb rákötések a szennyvíz csatornahálózatra.	Nincs.	A csatorna hálózathoz még nem tartozó lakástulajdonosok meggyőzése és támogatása a rákötésre.	polgármester	2013.12.31.	Új bekötések száma.
2	Közfoglalkoztatás	Közfoglalkoztatottak alkalmazása az Önkormányzatnál	Kevesebb a munkanélküli. Mély szegénységben élő családok helyzetének javulása.	nincs	Folyamatos kapcsolódás a közfoglalkoztatási lehetőségeket biztosító programokhoz.	polgármester	2018.12.31.	Kevesebb munkanélküli (fő). Kevesebb hitel kérése a boltokban.
3	Mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése hűtőházak, feldolgozó helyek kialakításával.	A vállalkozók, őstermelők folyamatos foglalkoztatásának elősegítése	A hátrányos helyzetben lévők folyamatos munkalehetőségének a biztosítása.	nincs	Csatlakozás megtartása a helyi Leader+ közösséghez. Helyi vidék fejlesztési programok segítése.	polgármester	2018.12.31.	kevesebb munkanélküli

	A	B	C	D	E	F	G	H
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményesség mérő indikátor(ok)
4	Tájékoztató a szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokról	Az érintettek tájékoztatása a részükre folyósítható ellátásokról	Mély szegénységben élők életkörülményeinek javítása	nincs	A védőnő és családsegítő szolgálat munkatársának segítségével az érintettek tájékoztatása a lehetőségeikről.	polgármester, jegyző	2018.12.31.	Javuló életkörülmények
II. A gyermekek esélyegyenlősége								
1	Gyerek programok	A gyerekek részére kézműves foglalkozások és nyári bejárós tábor tartása	A gyerekek iskolán és óvodán kívüli szabadidejének hasznos eltöltése	Nincs	Kézműves foglalkozások és egy hetes nyári foglalkoztató tábor tartása	polgármester	2013.08.31.	A foglalkozásokon és a táborban résztvevő gyerekek száma. Igény 2014 nyarán megtartandó nyári táborra.
2	Sportöltöző ifjúsági klubba alakítása	A helyi használaton kívüli sport öltözőben Ifjúsági klub kialakítása	A fiatalok hasznos szabadidő eltöltése.	nincs	A használaton kívül lévő sportöltöző felújítása és ifjúsági klubként történő működtetése.	polgármester	2018.12.31.	Fiatalok szabadidős programjainak száma

	A	B	C	D	E	F	G	H
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményesség mérő indikátor(ok)
III. A nők esélyegyenlősége								
1	Szabadidős programok szervezése nőknek	A nők számára kevés a szabadidős lehetőségek száma. Régen hagyománya volt Lengyelen a kézimunkáknak (szövés, kötés), ezért jó esélye van kézimunkakör működtetésére. A szakkör keretében a nők kézimunkázhatnak és megbeszélhetik háztartási praktikáikat.	A nők szabadidős lehetőségeinek bővítése.	Nincs.	Szövőszakkör működtetése a Faluházban.	polgármester	2013.12.31.	A megtartott alkalmak és résztvevők száma.
2	Zöldterületek rendben tartása.	A parkok és közterek rendben tartása. Lehetőség esetén játszótér kialakítása.	A nők számára találkozási helyszínek rendben tartása.	nincs	Zöld területek folyamatos rendben tartása. Játszótér kialakítása.	polgármester	2018.12.31.	Látogatások száma (fő).
3	Csatlakozás a szociális földprogramhoz	Szociális üzemek kialakulásának elősegítése a	A gyestről visszatérők elhelyezkedési	nincs	Pályázás a szociális földprogramra	polgármester	2015.06.30.	résztvevők szám

	A	B	C	D	E	F	G	H
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményesség mérő indikátor(ok)
		szociális földprogram beindításán keresztül	esélyeinek javítása.					
IV. Az idősek esélyegyenlősége								
1	Az aktivitást megőrző lehetőségek kialakítása	A településen sok az idős egyedülálló ember aki nem nagyon mozdul ki otthonról.	Aktívabb életet élő idősek	Nincs	Olyan települési rendezvények szervezése, mely az idősek igényeit is szem előtt tartja.	polgármester	2014.12.31.	Az idősek részvétele megnövekedett a helyi rendezvényeken.
2	Biztonságérzet megteremtése kamerarendszer kiépítésével	A településen sok az idős és egyedülálló nyugdíjas, akik célpontjai a besurranó tolvajoknak.	Kis értékű magánszemély ellen elkövetett bűncselekmények számának csökkenése	nincs	Térfigyelő kamera rendszer kiépítése	polgármester	2014.12.31.	Magántulajdon elleni bűncselekmények számának csökkenése.
3	Helyi számítógép használati és Internet használati tanfolyamok tartása	A digitális írástudás tanítása.	Minél több idős ember használja az új kor adta lehetőségeket.	nincs	Számítógép- és Internet használati tanfolyamok tartása.	polgármester	2014.08.31.	Számítógép és Internet használati száma.
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége								
1	Adatgyűjtés	Adatgyűjtés egyes	A településen élő	Nincs	Adatbázis	polgármester,	2015.12.31.	Pontosabb

	A	B	C	D	E	F	G	H
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményesség mérő indikátor(ok)
2	Akadálymentesítés	hátrányos helyzetű társadalmi csoportok (fogyatékkal élő személyek, nők stb.)élethelyzetéről demográfiai adatairól	fogyatékosok helyzetének pontosabb meghatározása, további intézkedésekhez.		készítése a fogyatékkal élőkről. (személyek száma, fogyatékoságuk, iskolai végzettségük)	jegyző	2018.12.31.	számadatok a fogyatékos személyekről és problémáikról.
		A településen nagyon hiányos az akadály mentesítés	A közintézmények akadálymentessége.		A közintézmények teljes körű akadálymentesítése	polgármester		
3	Ingyenes WIFI szolgáltatás a közterületeken.	A fogyatékosok bezárkózottan élnek.	A fogyatékkal élők kapcsolattartási lehetőségének növelése.		Ingyenes WIFI elérés biztosítása	polgármester	2014.06.30.	Használók száma. Adatforgalom.

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

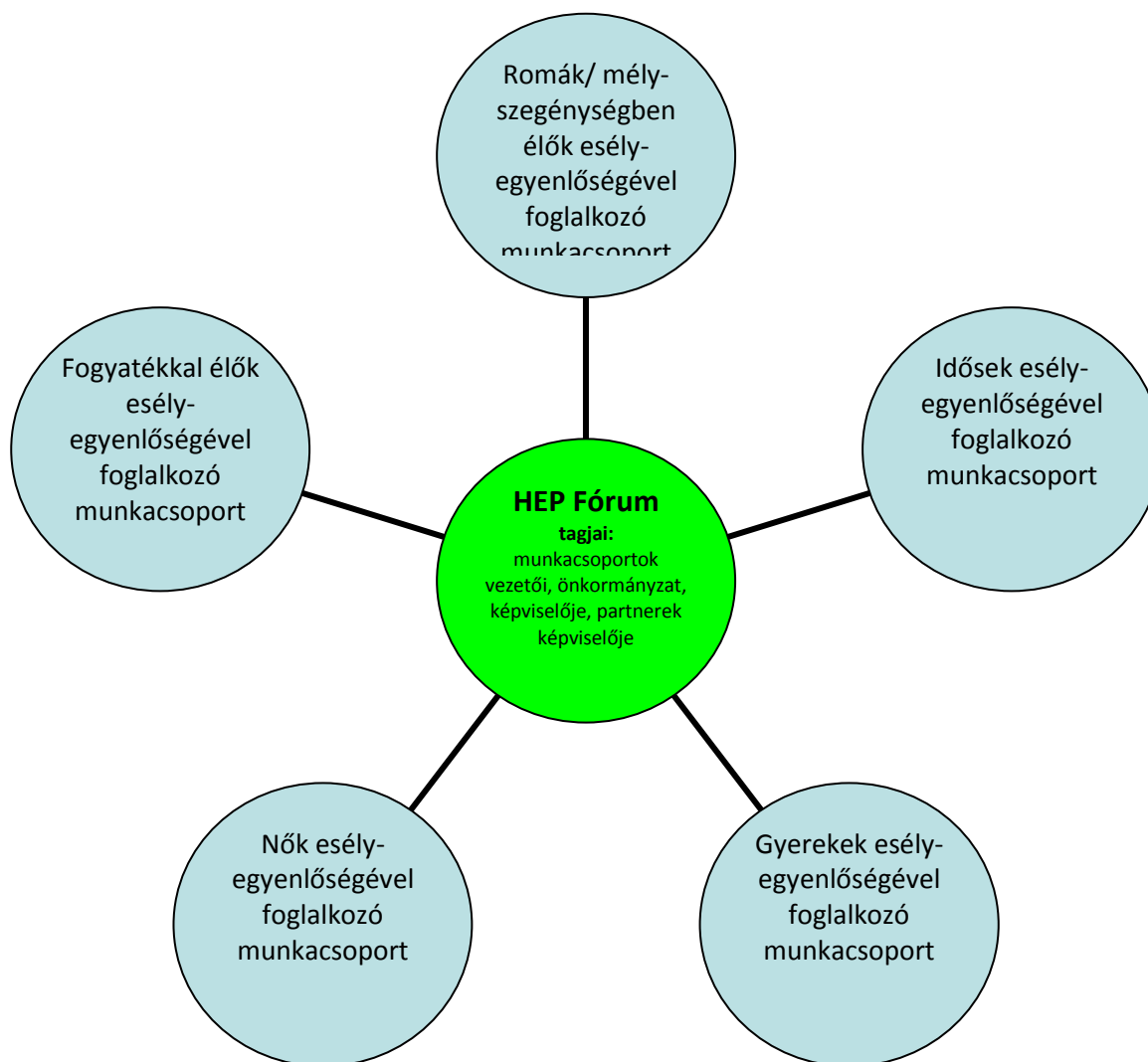
A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása,
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre,
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása,
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása.

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a vélemény-nyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, és az Önkormányzati hivatalban történő megtekintés áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben megtenni a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen,
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Lengyel község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitátást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Lengyel község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

--

Dátum

Aláírás

A Lengyel Községi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

--

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

--

HEP elkészítési jegyzék²

NÉV ³	HEP részei ⁴										Aláírás ⁵
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Körzeti Védőnő Tevel	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Német Kisebbségi Önkormányzat	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Kisvejkai Roma Kisebbségi Önkormányzat	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Lengyeli Nyugdíjasok érdekszövetsége	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	

² Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

³ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

⁴ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

⁵ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.